

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidéki

**A Bujáki Hényeli-erdő és Alsó-rét
(HUBN21094) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési
terület
Natura 2000 fenntartási terve**

egyeztetett anyag

**Eger
2014**

Ügyfél:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:

Tölgy Természetvédelmi Egyesület
(Gödöllő)
Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)

Felelős tervező:

Schmotzer András
Harmos Krisztián

Közreműködő szakértők:

Lantos István
Kalmár Zsuzsanna
Korompai Tamás
Mező Hedvig
Pintér Balázs
Dr. Sárospataki Miklós

Térképeket készítette:

StrateGIS Kft.
(Debrecen)

Fotókat készítette:

Schmotzer András

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	
1.A terület azonosító adatai	1
1.1.Név	1
1.2.Azonosító kód.....	1
1.3.Kiterjedés.....	1
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	1
1.4.1.Jelölő élőhelyek.....	1
1.4.2.Jelölő fajok	1
1.5.Érintett települések	1
1.6.Egyéb védeltségi kategóriák.....	1
1.7.Tervezési és egyéb előírások	2
1.7.1.Természetvédelmi kezelési terv.....	2
1.7.2.Településrendezési eszközök.....	2
1.7.3.Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	2
1.7.4.Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	2
1.7.5.Halgazdálkodási tervek	2
1.7.6.Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	2
1.7.7.Egyéb tervek.....	3
1.7.8.Jogerős engedélyek	3
2.Veszélyeztető tényezők.....	3
3.Kezelési feladatok meghatározása.....	5
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	5
3.1.1.Fő célkitűzések.....	5
3.1.2.További célkitűzések	6
3.2.Kezelési javaslatok	6
3.2.1.Élőhelyek kezelése	7
3.2.2.Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	22
3.2.3.Fajvédelmi intézkedések	22
3.2.4.Kutatás, monitorozás	23
3.2.5.Mellékletek.....	25
3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	26
3.3.1.Agrártámogatások	26
3.3.2.Pályázatok	28
3.3.3.Egyéb.....	28
3.4.A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	28
3.4.1.Felhasznált kommunikációs eszközök	28
3.4.2.A kommunikáció címzettjei	29
3.4.3.Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	29
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	30
1.A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	31
1.1.Környezeti adottságok	31
1.1.1.Éghajlati adottságok	31
1.1.2.Vízrajzi adottságok.....	31
1.1.3.Talajtani adottságok.....	31
1.2.Természeti adottságok	31
1.2.1.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	33
1.2.2.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfaj.....	37
1.2.3.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	37
1.2.4.A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	44
1.3.Területhasználat.....	45
1.3.1.Művelési ág szerinti megoszlás.....	45

1.3.2.Tulajdoni viszonyok.....	45
1.3.3.Területhasználat és kezelés.....	45
2.Felhasznált irodalom	48
3.Térképek.....	48
4.Fotódokumentáció.....	57
5.Vonatkozó jogszabályok.....	60

1. Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevétele részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

2. A terület azonosító adatai

2.1. Név

Tervezési terület neve:	Bujáki Hényeli-erdő és Alsó-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	--

2.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN21094
--------------------------------	-----------

2.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	50,21 ha
--------------------------------	----------

2.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

2.4.1. Jelölő élőhelyek

- ⑩ 6240* - Szubpannon sztyeppék
- ⑩ 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- ⑩ 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek

A 2013-as élőhelyterképezést követően az alábbi új közösségi jelölő élőhelytípus felvétele javasolt:

- ⑩ 6510* - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

2.4.2. Jelölő fajok

- ⑩ Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)
- ⑩ magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

2.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti. térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi szám számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Buják	50,21 ha	0,94

2.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos ökológiai	-	magterület	50,21 ha	2003. évi XXVI. törvény az Országos

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
hálózat				Területrendezési Tervről

2.7. Tervezési és egyéb előírások

2.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Országos és/vagy helyi jelentőségű védett természeti terület hiányában természetvédelmi kezelési terv nem készült.

2.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 29/2005. (XII. 01.) Kgy. Rendelete Nógrád Megye Területrendezési Tervéről (http://megye.nograd.hu/ter_rend/nograd_ter_rend.pdf)
- Buják község Településszerkezeti Tervéről szóló 115/2003. (VI. 27.) önkormányzati határozat, valamint Buják Helyi Építési Szabályzatáról szóló 8/2005 (V. 20.) önkormányzati rendelet.

2.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található és a Berceli erdőtervezési körzetbe tartozik. A körzeti erdőterv 2009. január 1. és 2018. december 31. között hatályos (Törzskönyvi száma: 24/2009.; https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd)

A területen bejegyzett erdőgazdálkodók:

- Bata Sándor - Buják 92 A erdőrészlet esetében
- A többi érintett erdőrészletben (Buják 110 A,B,D) nincs bejegyzett erdőgazdálkodó.

2.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület az Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Mátra-bükk-csereháti vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./2.) (http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf alapján)

Az érintett vadgazdálkodási egység: 552810 számú Cserhátaljai Földtulajdonosi Vadászati Közösség (Budapest 1171, Csabamező út 15.). Az üzemterv jóváhagyó határozat száma: 21.4/317-2/3/2007. A vadgazdálkodási üzemterv 2017. február 28-ig érvényes.

2.7.5. Halgazdálkodási tervek

A terület természeti adottságai révén nem releváns, a Bujáki-patak.

2.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 2-10. azonosítóval rendelkező „Zagyva” egységhez tartozik (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010. április): <http://www.vizeink.hu>

2.7.7. Egyéb tervek

Egyéb a tervezési területtel kapcsolatos fejlesztési tervek nem ismertek.

3. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02 (A03.03, A10.01)	művelési mód változása	M	15%	Kaszálórétek (6510) A völgytalpi mocsárrétek (6510) felhagyásával kedvezőtlen szukcessziós változások következhetnek be, előretörnek a sásos, nádasodó foltok.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	10%	Magyar tavaszi fészűsbagoly A területet jelentős részben intenzív szántóföldek határolják, ahonnan közvetve műtrágya és egyéb vegyszerbemosódás jelentkezik. A bemosódás hatására a löszgyepek és a mocsárrétek állományaiban nitrofitá gyomok illetve inváziós fajok verődhetnek fel (pl. ragadós galaj, kanadai aranyvessző)
B02	erdészet, erdőgazdálkodás	M	20%	Erdőssztyepp tölgyes (91I0), magyar tavaszi fészűsbagoly Bár a vizsgálati területen az erdőgazdálkodási tevékenység jelenleg alacsony fokú, a lösz-tölgyes (91I0) és a hozzá köthető xilofág bogarak érzékenysége révén ez a veszélyeztető tényező hatványozottan jelentkezhet. A tájban meglévő inváziós fajok (elsősorban a fehér akác) sikerebben újulnak fel.
D01.02	autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	5%	(Vidra), (vöröshasú unka), (dunai tarajosgöte) A tervezési területet keletről országos közút határolja. A közutak mentén erősebben jelentkezik a szemetelés (l. E03.01 tényező) és az inváziós fajok számára is ökológiai folyosóként működik. A műút rézsűben található védett növényfajok (pl. gumós macskahegy) is potenciálisan veszélyeztetett. A területen előforduló közösségi jelentőségű (nem jelölő státuszú) kételtű fajoknál a gázolás is jelentkezik.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	20%	Erdőssztyepp tölgyes (91I0), kaszálórét (6510), (löszgyep (6250)), (nagy tűzlepke), (vágócsík), (vidra) A nem művelt, és a vad által bolygatott területeken folyamatos az inváziós növények térhódítása. Az akác foltok felől az akác sarjak terjedése, valamint a kanadai aranyvessző megjelenése jelent veszélyeztető tényezőt. Az érintkező telepített erdei fenyvesben (Buják 115 A erdőrészlet) már a kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) és a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>) is megtelepedett.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Hényel-pusztán felverődő bálványfák (<i>Ailanthus altissima</i>) is veszélyeztető tényezőként jelentkeznek.
I02	problémát jelentő őshonos fajok	L	20%	Kaszálórétek (6510) A kaszálórétek (6510) esetében a nád jelez leromlást, azonban a magassásosok foltokban történő elnádásodása kedvezőként is értékelhető, számos védett növény- és állatfaj számára nyújtanak termő- és szaporodóhelyet. A mocsárréttel érintkező kis löszgyepmaradványnál a siskanád-tippan és a ragadós galaj jelenléte a leromlásra utal.
J02.05	hidrológiai viszonyok módosítása, általános	H	30%	Kaszálórétek (6510), (Vidra), (vágócsík) A Bujáki-patak bevágódásával a völgytalpak elöntést nem kapnak, így a mocsárrétek és a kaszálórétek veszélyeztetettek a vízutánpótlás csökkenése, elvezetése, és kiszáradás által.
K01.03	kiszáradás	M	30%	Kaszálórétek (6510), (vöröshasú unka), (dunai tarajosgöte), (vidra) A hidrológiai viszonyok módosításával érintett területek egyben kiszáradással is veszélyeztetettek. A csak időszakosan meglévő kis vízterekben a kétéltű fajok életfeltételei eleve korlátozottabbak.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	10%	Kaszálórétek (6510), Janka-tarsóka, (löszgyep (6510)), (sárga gyapjasszövő), (nagy tűzlepke), (magyar tarsza) A felhagyott területeken a természetes vegetáció cserjefajai jelennek meg a jelölő élőhelyek társulásainak rovására, mely kb.10 % mérték felett már nem kívánatos. A jelölés alapjául szolgáló, megnevezett fajok többnyire nyílt élőhelyekhez kötődnek, így azok bezáródásával az életfeltételeik romlanak.
K04.05	növényevők általi károsítás (vadrágás is)	M	15%	Kaszálórétek (6510) A terület kedvező változatos élőhelyei révén jó vadbúvónak tekinthetők (nádások, zárt tölgyesek, cserjések). A környező agrártáj szintén megfelelő táplálékbázist biztosít a növényevő nagyvadaknak és a vaddisznóknak. A tervezési területen leginkább a vaddisznó jelenléte alakítja át a természetes élőhelyeket. A kitűrt, erősen bolygatott gyepterületeken a gyomfajok

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				előretörése tapasztalható.

4. Kezelési feladatok meghatározása

4.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása:

- euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (*91I0)
- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)
- magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatóak.

4.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található erdőssztyepptölgyes (91I0) állomány kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / javítása, különösen a jó természetességi állapotú állományrészek teljes kíméletével, valamint a holt faanyag mennyiségének növelésével, illetve az akácodosás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- Az erdőtisztásokon, illetve erdőszegélyeken található sztyepprétek (6240 élőhely típus), kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, kiemelten a cserjésedés, akácodosásának visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel, illetve az erdőgazdálkodási munkák (készletezés, szállítás) során a sztyepprétek kíméletével;
- A Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*) állományának fenntartása, egyedszámának növelése az élőhelyéül szolgáló sztyepprétek (6240 élőhely típus) megőrzésével, a nyílt gyepterület biztosításával (fűavar eltávolítása);
- A magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) állományának fenntartása, egyedszámának növelése az élőhelyéül szolgáló tölgyesek (91I0, 91M0) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosításával (természetszerű fafajösszetétel, állományszerkezet).

4.1.2. További célkitűzések

- A prioritások között nem szereplő erdei élőhely: pannon cseres-tölgyesek (91M0) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, különösen az idős állományrészek, faegyedek, valamint holt faanyag mennyiségének növelésével, illetve az akácodosás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel
- A területen található, sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) tartozó élőhely típusba sorolható gyepek kedvező természetvédelmi helyzetének elérése, elsősorban kaszálással, valamint az élőhely hidrológiai viszonyainak fenntartásával / javításával;

- Gyepkezelések során a szegélycserjések, cserjés sávok és foltok részleges kímélete (különösen a sárga gyapjasszövő *Eriogaster catax* állományai érdekében), valamint hagyásfák, ligetes facsoportok megtartása;
- A magyar tarsza (*Isophya costata*) védelme érdekében a rétkaszálások során a szegélyek visszahagyásával bűvőhely biztosítandó;
- A Bujáki-patak ökológiai állapotának fenntartása/javítása, különös tekintettel az előforduló jelölő fajok (vágócsík *Cobitis taenia*, vidra *Lutra lutra*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítására.

4.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem feltétlenül követi az ingatlanvilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos, így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréten található fűzbokros részek, sztyeprétek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és a támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás-javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a jövőben kívánatos gazdálkodásra. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendelkezéseken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.”

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket.)

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

4.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: nyílt és zárt lösztölgyes

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület legjelentősebb kiterjedésben előforduló (7,8 ha) zárt erdőssztyepp jellegű erdőállománya tartozik ehhez a kezelési egységhez.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: L2x – Hegylábi zárt erdőssztyepp tölgyesek / Natura 2000 kód: 91I0 – Euroszibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*); magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*);
- érintett földrészlet(ek): Buják 094/11; 094/12; 094/20 (részben); 0107/5 (részben).
- érintett erdőrészlet(ek): Buják 92 A; 110 A, D (részben).

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 méter széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19)

- Az erdőrézletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása. (E21)
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)
- A talajszíntől odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (E95)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA02)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. A Buják 0108 hrsz út mezsgyéjében tenyésző sztyepp növényfajok (közte a jelölő státuszú Janka-tarsóka) megőrzése érdekében javasolt a cserjék időszakos visszaszorítása mechanikus módszerekkel.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 kijelölést ennek az élőhelytípusnak a természetessége és a hozzá köthető magyar tavaszi fésűsbagoly lepkefaj előfordulása indokolta. A kezelési egység lehatárolása az erdőtervi térképpel jól korrelál. Természetességi állapotuk viszonylag kedvező fajösszetétellel, de leromlott szerkezettel jellemezhető.

A közösségi jelentőségű élőhely-típusok karakterének megőrzése/javítása mellett a kezelési javaslatok ezekhez az élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok védelmi helyzetének javítását is szolgálják. Egy országosan is igen ritka erdőssztyepp erdőállományt érint a kezelési egység, megőrzése kiemelt prioritásként jelentkezik egy eleve jelentősen átalakított (felszántott) Cserhátalja kis-tájban.

KE-2 kezelési egység: cseres-tölgyes

(a) A kezelési egység meghatározása:

A területen található cseres-tölgyes állomány relatíve kis kiterjedést ér el, a Buják 110₂ erdőrészletre korlátozódik az előfordulása. Az állományban mind természetszerű, sztyeppelemeket is tartalmazó szegélyélőhelyek, mind pedig nitrofitá fajokkal jellemezhető leromlott területrészek is megtalálhatók.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek / Natura 2000 kód: 91M0 – Pannon cseres-tölgyes
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 0107/5 (részben), 0150b.
- érintett erdőrészlet(ek): Buják 110 A (részben)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 méter széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása. (E21)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- Őshonos fafajú állományok véghasználatára során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)
- A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (E95)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.(VA02)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Bár a kezelési egységgel érintett élőhelytípus országos szinten is gyakori zonális társulásnak tekinthető, azonban a tervezési területen csak kis kiterjedésben fordul elő (1,8 ha). Mivel az inváziós nyomás (elsősorban a fehér akác révén) hatványozottan jelentkezik az érintező erdőterületek, ill. cserjések felől, így az állomány megőrzése, hosszabb távon történő megőrzése kiemelten fontos.

KE-3 kezelési egység: akácos származékerdő

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen, annak északi szegélyében relatíve kis kiterjedésben (1,5 ha) fordulnak elő spontán akácosodó erdőállományok. Részben erdőtervezettek (Buják 110 B), részben cserjés állapotot mutatnak.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai/ Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/6 (részben); 091/19 (részben); 091/18 (részben); 0107/5 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Buják 110 B

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken

történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E07)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19)
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése. (E62)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyp) történő hasznosítása. (E67)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)

Gyepterületekre vonatkozó előírási javaslatok:

- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerinti érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Elsődleges élőhelyfejlesztési javaslat az elakácosodott származékterületek szerkezetátalakítása a termőhelynek megfelelő tájhoz fajokból álló erdőkké. A nem erdőtervezett területrészen a legelő helyreállítása is a Natura 2000 célok megvalósulását szolgálhatja.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az elakácodosott származékerdők a tervezési területen relatíve kis kiterjedésben fordulnak elő, azonban a nem hasznosított területrészekon további térhódításuk várható (elsősorban a fehér akác révén), melynek következtében jelölés alapjául szolgáló fajok (pl. Janka-tarsóka, sárga gyapjasszövő) és élőhelyek (lőszgyepek) veszélyeztetettsége fokozódhat. A kezelési javaslatok a természetességi állapotuk javulását, az inváziós növényfajok terjedésének megakadályozását, valamint az erdőgazdálkodási beavatkozások közvetlen negatív hatásainak megelőzését szolgálják.

KE-4 kezelési egység: spontán cserjésedő terület

(a) A kezelési egység meghatározása:

A nem hasznosított gyepterületeken, a spontán szukvesszió révén felferődött cserjés állományok sorolandók ide, melyeknek vezérnövényei a töviskes cserjék, úgymint vadrózsa fajok, kökény, egybibés galagonya és szeder fajok. Ezek az állományok a sztyeppcserjék hiányában nem sorolhatók a 40A0 kóddal jelzett „peripannon cserjések” közösségi jelentőségű élőhelytípusba.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*); sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 0109
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.
- A cserjések teljes visszaszorítása nem cél, ugyanakkor legeltetéssel, esetleg kiegészítő kaszállással magasabb természeti állapot is előállítható lenne. Javasolt a cserjéseket foltokban visszahagyni, illetve az érintkező akácok felé cserjés (puffer)sávot visszahagyni, kialakítani.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszállással történő hasznosítás. (GY19)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)

- A természetes gyekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Mivel a terület előrehaladott cserjésedési állapotban van, cserjeirtás szükséges (terület-helyreállítás), amihez a természetvédelmi hatóság (felügyelőség) engedélye szükséges a. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (cserjésedés / záródás megakadályozása, legelőterület helyreállítása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A homogén, fajszegény kőkényesek részben már nem alkalmasak a fényigényes sztyepp- és erdőssztyeppfajok számára, a félárnyékos, szegélyélőhelyek magasabb természeti értéket képviselnek, ugyanakkor a művelési ágak is jobban megfelelő hasznosítást jelentenek. Ennek első lépcsőfoka a terület cserjésedésének visszaszorítása, nem cél a teljes fásszárú vegetáció eltávolítása a területről.

KE-5 kezelési egység: hegylábperemi löszgyep

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen egyetlen kis foltban előforduló élőhelytípus. Közvetlenül mocsárrétekekkel, kaszálókkal, illetve szántóterülettel érintkezik. A Natura 2000 élőhelytípusnak a hegylábperemi változata fordul elő a tervezési területen.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: H5a – Köttöt talajú sztyeprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tu-fák) / Natura 2000 kód: 6250 – Síksági pannon löszgyepek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Buják 094/32 (részben); 094/28 (részben); 094/29 (részben); 094/31 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Javasolt a kaszáló művelési ág megtartása, ennek megfelelő hasznosítás.

- Optimális kezelésként a természetvédelmi célú cserje- és inváziós fásszárú-irtás, valamint a kézi- és kis talajnyomású gépekkel történő őszi kaszálás adható meg.
- Apróvad kibocsátása nem javasolt.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás. (GY20)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- Kaszálás augusztus 15. után lehetséges. (GY76)
- Kézzel történő kaszálás. (GY126)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (cserjésedés / nádasodás megakadályozása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Bár a tervezési területen kis kiterjedésben fordulnak elő löszgyepek, figyelembe kell vennünk azt is, hogy egykor a kistáj fátlan élőhelyeinek jelentős részét ilyen jellegű szárazgyepek jellemezték. Az antropogén hatásokra ez az élőhelytípus (hasonlóan a lösztölgyesekhez) igen visszaszorult. A tervezési területen előforduló állomány önálló kezelési egységként történő lehatárolását indokolta az is, hogy peremhelyzetű szituációban fordul elő (szántóterületek, ill. mocsárrétek közé ékelődve).

KE-6 kezelési egység: kaszálórétek, magassásosok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Bujáki-patakot kísérő árterületen található mocsárrétek, illetve ezek elnásodó, elsásodó állományaik sorolandók ehhez a kezelési egységhez. A terület hasznosítása eltérő: a Bujáki-patak bal partján kaszálókat találunk, míg a bal part erősen cserjésedik, illetve mocsarasodik.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 – Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet; B5 – Nem zsombékoló magassárrétek; D34 – Mocsárrétek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OD – Lágyszárú özönfajok állományai / Natura 2000 kód: 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tarsza (*Isophya costata*); nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*); dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/3 (részben); 091/6 (részben); 091/7 (részben); 091/8 (részben); 091/15 (részben); 091/16 (részben); 091/17 (részben); 091/18 (részben); 091/19 (részben); 094/20 (részben); 094/21; 094/22; 094/23 (részben); 094/24 (részben); 094/25 (részben); 094/26 (részben); 094/27 (részben); 094/28 (részben); 094/30 (részben); 094/31 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- mocsárréteken felverődő honos pionír fűzligetek foltokban történő fennmaradása a Natura 2000 célok megvalósítását erősíti
- apróvad kibocsátása nem javasolt.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)
- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerinti érintett nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó létesítése nem létesíthető. (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok az értékes mocsárréti, kaszálóréti élőhelyek állapotának javítását, a közöttük felverődő fűzligeteket érő negatív hatások puffereolását szolgálják.

KE-7 kezelési egység: füzes ligeterdő maradványok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Bujáki-patak árterületén, annak jobb partján az elnádásodó részeken több kisebb füzes folt verődött fel. Az erdőfoltok az erdőtervezéshez szükséges minimális területméretet nem érik el (0,5 ha), nem is jelentkezik célként erdőterületként történő hasznosításuk.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: RB – Óshonos fafajú puhafás pionír és jellegtelen erdők / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 094/24 (részben); 094/27 (részben); 094/30 (részben); 094/31 (részben); 094/32 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Apróvad kibocsátása nem javasolt

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Bár fás élőhelyet magában foglaló kezelési egységről van szó, az előírás javaslatok meghatározásakor gyepes előírás javaslatok kerültek megadásra (mivel a kataszteri nyilvántartás szerint gyepterületekről van szó).

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Mivel másodlagos szukcesszióval (mocsárrét erdősülésével) kialakuló élőhelytípust foglal magába, így speciális élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslatok nem határozhatók meg.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Az élőhelyi változatosságot biztosító, regenerálódó élőhely-komplexet foglal magába a kezelési egység. Mivel a víztest (Bujáki-patak) mellett a spontán fűzligetek a vízgazdálkodási munkák során nehezen tudnak regenerálódni, így a mocsárrétekkel mozaikoló füzesek hosszabb távon, a vízgazdálkodási feladatokat sem gátolva tarthatók fenn.

KE-8 kezelési egység: Bujáki-patak

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen nagyjából észak-dél futásiránnyal jellemezhető Bujáki-patak fontos ökológiai szerepet tölt be a területen. Bár a meder erőteljesen módosított, természeti értékei ma is jelentősek, több közösségi jelentőségű és/vagy védett faj köthető hozzá. A patakot érintő földrészleten (Buják 093) túl, annak parti sávját is ehhez az egységhez vontuk.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): vágó csík (*Cobitis taenia*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*); vidra (*Lutra lutra*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/3 (részben); 091/6 (részben); 091/7 (részben); 091/8 (részben); 091/15 (részben); 091/16 (részben); 091/17 (részben); 091/18 (részben); 093

- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Törekedni kell a vízgazdálkodás során a Víz Keretirányelvben a vízgyűjtőgazdálkodási-terv szintjén is megfogalmazott jó ökológiai állapot fenntartására, a természetesség fejlesztésére.

A természetes kisvíztestek fennmaradását, megőrzését szolgáló intézkedések egyrészt a víztesthez, másrészt az azt határoló szegélyhez, parti sávhoz köthetők. A meder higrofil üde magaskórós szegélye fenntartandó, míg a fás vegetáció tekintetében egy laza 5-10%-os (jelenlegi lefedettségnek megfelelő) borítottság elfogadható. Ez összeegyeztethető a víztest árvízvédelmi funkcióival is. A fásszárú fajok közül kíméletet érdemelnek az őshonos fajok (füzek, fehér nyár), míg a parti sáv kezelésénél az inváziós fafajok (pl. zöld juhar, amerikai kőris) eltávolítása mindenképp támogatandó. A vizes élőhellyel való érintettség miatt alapvetően a mechanikus módszerek javasoltak. Az inváziós fajok kezelése során javasolt a „magszóró” egyedek eltávolítása (elsősorban a repítőképzőképes zöld juhar és amerikai kőris esetében).

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A víztestek esetében kötelezően betartandó előírások a vízgazdálkodási tervek szintjén adhatóak meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Vizes élőhelyekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A területen a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)
- Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (V09)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységgel lehatárolt patakszakaszra élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési speciális javaslatok nem lettek meghatározva. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű általános kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. A hulladékkal járó problémák a víztestek esetén hatványozottan jelentkeznek.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Bár a kezelési egység relatíve kis kiterjedésű és jelölő fajokkal és élőhelyekkel nem érintett, természetvédelmi szempontú kezelésével a Natura 2000 terület általános természetvédelmi helyzete is javítható (a vízi életközösségek megőrzése és fejlesztése, illetve az inváziós fajokkal szembeni védekezés révén).

KE-9 kezelési egység: szántóként hasznosított gyepterületek

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Bujáki-patak mentén több kisebb foltban szántóterületeket találunk, melyek hasznosítása eltérő lehet (szántó, parlag, ugar). A jelenlegi valós hasznosítás és a művelési ágak között eltérés mutatkozik.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: T6 – Extenzív szántók, T10 – Fialat parlag és ugar / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/6 (részben); 09/28 (részben); 09/29 (részben); 09/30 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az érintett földrészletek gyepp besorolása miatt természetvédelmi célként jelentkezik ezen területek gyeppként (kaszáló) történő hasznosítása. A gyeppre való kezelési átállás több módon is megvalósulhat (pl. füves – here vetésével, vagy a spontán regenerálódó részek fenntartó kaszálásával).

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (GY02)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

⑩ Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységre javasolt át- illetve visszaalakítás (szántóról gyeppre) nem tekinthető eljárásrendileg klasszikus értelemben vett élőhelyrekonstrukciónak, mivel az ingatlanok művelési ága jelenleg is „gyep”.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egység vonatkozásában a valós területhasználat és az ingatlannyilvántartási adatok között eltérés mutatkozik. A kezelési javaslatok a gyepként történő hasznosítás előmozdítására tesznek javaslatot.

4.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg.

4.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az élőhelykezelések megvalósítása, mind az élőhelyek megőrzésére, területének növelésére, visszaállítására, és minőségének javítására irányuló törekvés, önmagában is komplex fajvédelmi intézkedések megvalósításának tekinthető. Az érintett kezelési egységeknél meghatározott javaslatok a jelölő fajok hosszú távú fennmaradását szolgálhatják. Közösségi jelentőségű fajokkal kapcsolatban az alábbi speciális kezelési javaslatok adhatók meg:

- **Magyar tavaszi fésűsbagoly:**

Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód választása az élőhelyét adó erdőssztyepp tölgyesben. Ebben az erdőben indokolt a vagyonkezelői jog megszerzése a nemzeti park igazgatóság részére és természetvédelmi erdőkezelés bevezetése. A legfontosabb erdőkezelői teendő az inváziós fásszárúak visszaszorítása, a csertölgy jelenlegihez hasonló arányú jelenlétének biztosítása, az állomány szerkezeti jellemzők javítása. A területen található telepített cseres-tölgyesben, amennyiben az erdőgazdálkodó vágásos üzemmód mellett dönt, véghasználatként minél hosszabb felújítási idejű fokozatos felújítógátat, illetve hagyásfacsoportok kijelölését javasolhatjuk. A szántóföldi eredetű szennyezés csökkentésére a jelenlegi cserjés szegély megtartását, valamint (területen kívüli javaslatként) környezetkímélő szántóföldi művelést (pl. vegyszermentes táblaszegély) ajánlhatunk.

- **Vágócsík:**

A faj védelmi helyzetét csak a tervezési területen kívül eső patakszakaszokra is vonatkozó intézkedésekkel lehet megtartani/javítani. A szükséges vízügyi munkálatokat (mederkotrás, növényzetirtás) javasolt szakaszosan, a mederszelvényt csak részlegesen érintve, több év alatt elvégezni. Indokolt a patak partján felnövő, árvízvédelmi célokat nem veszélyeztető tájhonos fafajok egyedek kíméléte. A bujági szennyvíztisztító megépülése esetén javasolt a tisztított szennyvizet nem közvetlenül a patakba, hanem utószikkasztóra kiengedni. Indokolt a patak hosszirányú átjárhatóságát akadályozó létesítmények építésének megelőzése, valamint a patak völgyében környezetkímélő mezőgazdasági gyakorlat folytatása.

- **Vöröshasú unka és dunai tarajosgötte:**

Hosszú távon a Bujági-patak ökológiai állapotának javítása, főként természetes vízdinamikájának (így az ártér elöntésének) biztosítása a javasolt intézkedés. Rövid távon a faj védelmi helyzete messzerséges időszakos vizű élőhelyek (kubikgödrök) létesítésével javítható.

4.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) a területen monitorozás nem zajlik.

A Tölgy Természetvédelmi Egyesület, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából 2009-ben a Natura 2000 hálózat bővítésekor készítette el a terület első értékleltárát (védett és közösségi jelentőségű fajok ponttérképezése, cönológiai felvételezések készítése a lösztölgyesben, stb.).

A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozandó több felmérési, kutatási vizsgálat is folyt a területen:

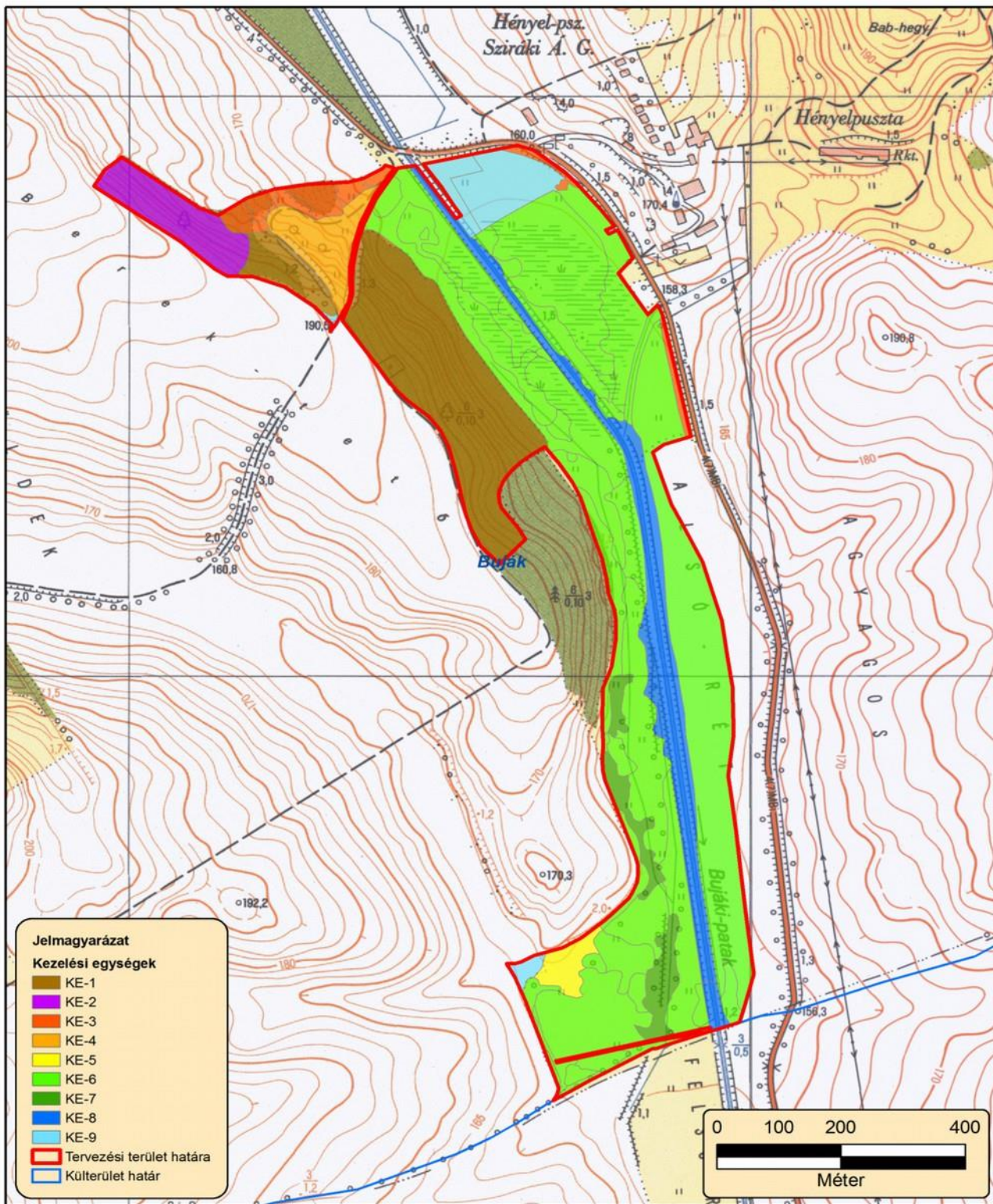
- A tervezés alapját képező élőhelytérképezés 2013-ban került aktualizálásra, melynek keretében további védett növényfajok ponttérképezése is megtörtént.
- A lepkeszeti és bogártani felmérések elsősorban a közösségi jelentőségű fajokra fókuszáltak.
- Községi jelentőségű kételtű fajok (dunai tarajosgöte, vöröshasú unka) aktuális adatainak a monitorozására is sor került.

A jövőre vonatkozó monitorozási feladatok közül az alábbiak rendelkeznek kiemelt prioritással:

- A terület védett növényfajainak, gerinctelen és avifaunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel a kezelés (leégés, kaszálás, erdőgazdálkodás) élővilágra gyakorolt hatására. Kiemelten vizsgálendő a jelölő magyar tavaszi fésűsbagoly populációdinamikai változásának monitorozása
- Szukcessziós változások figyelemmel kísérése, az élőhelytérképezés megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel.
- Özönnövények esetében ponttérképezés (alapállapot) felmérés majd annak megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel. A vizsgálat eredményeként a kezelések tervezhetősége is javulhat.

4.2.5. Mellékletek

A kezelési egységek lehatárolását mutató térkép:

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészek
KE-1	zárt és nyílt lösztölgyes	7,8	Buják 094/11; 094/12; 094/20 (*); 0107/5 (*)	Buják 92 A; 110 A, D (*)
KE-2	cseres-tölgyes	1,8	Buják 0107/5 (*)	Buják 110 A (*)
KE-3	akácós származékerdő	1,5	Buják 091/6 (*); 091/19 (*); 091/18 (*); 0107/5 (*)	Buják 110 B
KE-4	spontán cserjésedő terület	1,5	Buják 0109	-
KE-5	hegylábperemi löszgyep	0,6	Buják 094/32 (*); 094/28 (*); 094/29 (*); 094/31 (*)	-
KE-6	kaszálórétek, magassásosok	28,8	Buják 091/3 (*); 091/6 (*); 091/7 (*); 091/8 (*); 091/15 (*); 091/16 (*); 091/17 (*); 091/18 (*); 091/19 (*); 094/20 (*); 094/21; 094/22; 094/23 (*); 094/24 (*); 094/25 (*); 094/26 (*); 094/27 (*); 094/28 (*); 094/30 (*); 094/31 (*)	-
KE-7	fűzes ligeterdő maradványok	1,5	Buják 094/24 (*); 094/27 (*); 094/30 (*); 094/31 (*); 094/32 (*)	-
KE-8	Bujáki-patak	4,2	Buják 091/3 (*); 091/6 (*); 091/7 (*); 091/8 (*); 091/15 (*); 091/16 (*); 091/17 (*); 091/18 (*); 093;	-
KE-9	szántóként hasznosított gyepterületek	2,1	Buják 091/6 (*); 09/28 (*); 09/29 (*); 09/30 (*)	-

4.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

4.3.1. Agrártámogatások

A tervezési területen a mezőgazdasági hasznosítás jelenleg szinte csak a Bujáki-patak bal partján található kaszálókon folyik. A jobb part erősen elmocsarasodott, elbokrosodott, itt a kezelések esetiek. A domboldalakon semmilyen hasznosítás nem folyik. Ennek oka részben a cserjésedés magas foka mellett az állatállomány hiánya is lehet.

A tervezési területen jelenleg csak a területalapú támogatások érhetők el, a Mezőgazdasági Parcellaazonosító Rendszerben (MePAR; www.mepar.hu) a kezelési egységekkel érintett fizikai blokkok (azonosítók: P1DWK-P-10, P1LWK-W-10) nem támogathatóak. A tervezési területen ebből következően a gazdálkodókra (földhasználókra) csak jogszabályi korlátozások érvényesek, de a kompenzációs támogatások lehívása adminisztratív okokból gátolt.

4.3.1.1 Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölcsonös megfeleltetés” (KM) rendszerének betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke jelenleg 38 EUR/ha évente. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészt területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

4.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmazzuk meg a mozaikos élőhelyek megőrzését, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A 3.3.1.1 pontnál nevesített támogatási (MePAR) anomália mindenképp rendezendő.

4.3.2. *Pályázatok*

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos természetvédelmi pályázat nem tervezett a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság gesztorságában. Ennek oka elsősorban a BNPI saját vagyongazdálkodásban levő területeinek hiánya.

4.3.3. *Egyéb*

A Bujáki-patak érintettsége (önkormányzati tulajdon) miatt felmerülhet a közfoglalkoztatottsági program bevonása, azonban a meder jelenlegi állapota nem igényli a beavatkozást. Bármilyen víz-ügyes mederfenntartási beavatkozás előtt kiemelten fontos a Natura 2000 területen a terveket egyeztetni, lévén számos közösségi jelentőségű faj kötődik a víztesthez.

4.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

4.4.1. *Felhasznált kommunikációs eszközök*

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <http://bnpi.hu/naturaterv>.

Eszköz típusa	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló térivevény	üisz: - 34-17/4/2014 25 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)	2014.04.10.
Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	üisz: 34-17/4/2013 hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 13 fő (tulajdonos/földhasználó – 4 fő; hatóság – 6 fő, BNPI – 3 fő)	2014.04.17.
Nyomatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyeperdő-támogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).	A terepbejáráson, ill. a fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma	2014.04.17. 2014.07.10.
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üisz: 34-17/8/1/2014 emlékeztető	2014.07.10.
Önkormányzati köz-	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 34-17/7/2014	2014.06.27.

zététel		megküldött tértivevények	
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	

4.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (összes érintett; 16)
Erdőgazdálkodók	Magánerdő tulajdonos (1)
Vadgazdálkodók	Cserhátaljai Földtulajdonosok Közossége
Önkormányzatok	Buják község önkormányzata
Kezelők (szorgalmi joggal érintettek)	Magyar Telekom Nyrt.
Hatóságok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, • Heves megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága • Nógrád megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága • Nógrád megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság • Pásztói Járási Hivatal Járási Földhivatala • Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége • Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Nógrád Megyei Igazgatósága
Civil szervezetek, köztestületek	<ul style="list-style-type: none"> • Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Nógrádi HCS
Helyi lakosság	Az érintett település lakosai

4.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A 3.4.2 pontnál listázott területhasználóktól, kezelőktől és civil szervezetektől írásos tervvéleményt nem kaptunk.

A 2014. 07. 10-én tartott gazdafórumon a résztvevő tulajdonosok (földhasználók) és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Nógrád Megyei Igazgatósága képviselője jelezték, hogy a Natura 2000 gyepkompenzációs támogatás lehívásának adminisztratív okai vannak (az érintett MePAR fizikai blokkok nem támogathatóak). Ennek a problémának a megoldásához kérték a természetvédelmi kezelő közbenjárását. A tervekészítő a tervezési területen észlelhető, támogatási szempontból igen fontos információt a terv megfelelő pontjában jelezte (3.3.1 fejezet).

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A tervezési terület a 128 és 350 m közötti tszfm-ú, geomorfológiailag a Cserhát hegyláb felszínéneként értelmezhető Cserhátalja kistájban található. A kistáj felszíne ÉNY-DK-i irányú aszimmetrikus völgyekkel keskeny völgyközi hátság rendszerére tagolt.

1.1.1. Éghajlati adottságok

A kistáj területe éghajlati szempontból két részre tagolódik: É-i egyharmada mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz, D-i kétharmada mérsékelt meleg-mérsékelt száraz. Az évi napfénytartam 1900-1920 óra. Az évi középhőmérséklet 9.5-10 °C. Az évi csapadék 580-610 mm, a vegetációs időszak átlagos értéke 330-340 mm. Évente 35 hótakarós nap van. Az uralkodó szélirány ÉNy-i. A tervezési terület viszonylag kis vertikális különbözőséggel rendelkezik (158-190 m), mégis a patak-völgy miatt kisebb mikroklimatikus különbözőségek felléphetnek.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

Az Északi-középhegység magasabb hegyeitől eltérően a Cserhátban kisebb az éves csapadékmennyiség. A terület vízhálózatának hozama ebből adódóan gyéresebb. A vízfolyások egy része nyárra kiszárad, időszakossá válik. A tervezési területen áthaladó közel észak-déli futásirányú Bujáki-patak a Zagyvába ömlik (a Tisza vízrendszeréhez tartozik). Bujáktól északra a Középső-Cserhátban ered és Héhalom alatt ömlik a Béri-patakba. Bujáknál a Virág-patak torkollik belé. Palotás településtől északra víztárolót hoztak létre a patak felduzzasztásával.

Mind a tervezési területen, mind attól északra egykori töltésezett tározók nyomai láthatók, melyek kora és egykori funkciója ismeretlen. Borovszky Samu monográfiája alapján ezek a török hódoltság idejében rizstermesztés céljából létesültek (<http://mek.oszk.hu/09500/09536/html/0013/6.html>). A későbbiekben kenderáztatóként is funkcionálhattak.

A Bujáki-patak vízgazdálkodási szempontból a Zagyva Vízugyűjtő-tervezési alegység működési területét képezi.

1.1.3. Talajtani adottságok

A Cserhátalja kistáj területén több zonális és edafikus talajtípus előfordul. A fiatal üledékekkel fedett domboldalakban (teraszonokon) barnaföldek és csernozjom barna erdőtalajok találhatóak. A csernozjom barna erdőtalajok a barnaföldek csernozjomosodásával képződtek antropogén hatásra. A vegetációval nem borított oldalakon jelentős lehet az erózió hatása. Mivel a tervezési terület erdőszűrt így itt ez kevésbé jelentkezik.

A réti öntés- és nyers öntéstalajok a patak-völgyekre koncentrálnak, a Bujáki-patak mentén végig ezek fordulnak elő. 1984-es felmérések alapján (Baranyai, Fekete, Kovács 1987) a területre jellemző néhány átlagos talajtani paraméter: pH 5.5-6.5, CaCO₃ 0-1 %, KA 42-50, Humusz 2-3 %.

1.2. Természeti adottságok

A területen 2013-ban élőhelyterképezésre került sor, az Általános Élőhelyosztályozási Rendszer /Á-NÉR 2011/ kritériumrendszerét követve. Az egyes lehatárolt élőhelyfoltokhoz természetességi / degradáltsági mutatókat is rendeltünk (Németh – Seregélyes TDO, 1-5 skála). Az élőhelyterképezés során pontos adatokhoz jutottunk az adott élőhelyfoltok méretéről, kiterjedéséről, természetességéről, mely tervezési alapot is biztosított a kezelési egységek (KE) meghatározásához, az azokon javasolt természetvédelmi kezelési javaslatok megfogalmazásához.

Élőhely neve	Kódja	Terület (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely

Élőhely neve	Kódja	Terület (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	B1a	2,73	5,4	-
Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet	B2	0,18	0,3	-
Nem zombékoló magassárrétek	B5	8,40	16,7	-
Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál	BA	4,05	8,1	-
Mocsárrétek	D34	10,69	21,3	6510
Kötött talajú sztyeprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)	H5a	0,60	1,2	6250
Hegylábi zárt erdőssztyep tölgyesek	L2x	7,97	15,9	9110
Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	OB	0,34	0,7	-
Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek	OC	0,23	0,4	-
Lágyszárú özönfajok állományai	OD	0,12	0,2	-
Őshonos fafajú fiatalosok	P1	2,09	4,2	-
Galagonyás-kökényes-borókás cserjések	P2b	5,13	10,2	-
Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok	RA	0,14	0,3	-
Őshonos fafajú puhafás pionír és jellegtelen erdők	RB	2,81	5,6	-
Őshonos fafajú keményfás pionír és jellegtelen erdők	RC	1,84	3,7	-
Nem őshonos fafajok spontán állományai	S6	0,52	1,0	-
Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok	S7	0,32	0,6	-
Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	T1	0,19	0,4	-
Extenzív szántók	T6	0,47	0,9	-
Fiatallparlag és ugar	T10	1,40	2,8	-
Összesen:		50,21	100,0	

1. t
ábrázat: A tervezési területen előforduló élőhelyek kiterjedése (ha), aránya (%) és Natura 2000 élőhelyekkel való megfeleltethetősége (Á-NÉR 2011 alapján)

Élőhely neve	Kódja	Minősítése	Területe / aránya (SDF 2013 alapján)	Területe / aránya (2013 felmérés alapján)
Szubpannon sztyeppék	6240	B-BCB	2,51 ha / 5%	-
Síksági pannon löszgyepek	6250	-	-	0,6 ha / 1,2%

Élőhely neve	Kódja	Minősítése	Területe / aránya	Területe / aránya
			(SDF 2013 alapján)	(2013 felmérés alapján)
<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	6440	B-BCB	15,06 ha / 30%	-
Sík- és dombvidéki kaszálóréték (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510	-	-	10,7 ha / 21,3%
Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	91I0	B-BCB	10,04 ha / 20%	7,8 ha / 15,9%
Pannon cseres-tölgyesek	91M0	B-BCB	10,04 ha / 20%	-

3. táblázat: A jelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok adatainak összevetése a 2013-as Natura 2000 adatbázis (SDF) illetve a 2009-es felmérés alapján

Az élőhelytérkép 2013-as aktualizálása alapján az alábbi közösségi jelentőségű élőhelyekre vonatkozatható Natura 2000 adatbázis (SDF) változásokat javasolunk (indoklással):

- Az Á-NÉR és Natura 2000 interpretáció változása miatt a területen előforduló kaszálórétet nem az elöntött, alluviális jellegű mocsárrétekhez soroltuk (6440 – „*Cnidion dubii*”), hanem a mezofilabb, elöntést már nem vagy csak kivételesen kapó kaszálórétet (6510). Ezen kaszálóréteteken már sztyepesedést mutató fajok, például a macskahere (*Phlomis tuberosa*) is több ponton előfordul. A Natura 2000 adatlapon (SDF) szereplő besorolási értékek átvezetését javasoljuk a 6510 élőhelytípusra a 6440 élőhelytípusról.
- A területen a sztyeprétek (6240) már csak igen fragmentálisan, útrézsüben fordulnak elő erdőszegélyben, a térképezési lépték alatt. A mocsárrétekből kissé kiemelkedő háton található szárazgyep fajkészlete alapján már inkább löszgyep jellegű, így 6250 élőhelytípusként lett ábrázolva. A száraz gyep (sztyeprét, ill. löszgyep) jelölő státuszának fenntartása nem javasolt, kis kiterjedésük miatt.

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
6240*	Szubpannon sztyeppék	törlésre javasolt
91I0*	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	B
6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> hoz tartozó mocsárrétjei	törlésre javasolt
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	B
6510	Sík- és dombvidéki kaszálóréték (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	C értékkel felvételre javasolt
6250	Síksági pannon löszgyep	D értékkel felvételre javasolt

A 2013. évi felmérések alapján az alábbi közösségi jelentőségű élőhelytípusok érintettek (a kiértékelések is ezekre készültek el):

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
91I0*	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	B

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
	spp.)	
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	C értékkel felvételre javasolt
6250	Síksági pannon löszgyepek	D értékkel felvételre javasolt

Közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípusok:

Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)

Élőhely kódja: 91H0* / Á-NÉR: L2x

Élőhely előfordulásai a területen: A térképezési terület észak-nyugati részén egy tömbben előforduló erdőállomány. A terület 2008-as Natura 2000 kijelölését ez az élőhelytípus indokolta.

Élőhely területi aránya: 15,9% (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen: 7,8 ha (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

A zárt lösztölgyesekhez köthető erdőállomány fajkészletét és fiziognómiáját tekintve a Kevey Balázs által leírt zárt lösztölgyes (*Pulmonario-Quercetum*) erdőtársuláshoz sorolandó. A lombkoronaszintben a csertölgy (*Q. cerris*) a domináns, melyhez kocsányos tölgy (*Q. robur*) és igen szórványosan molyhos tölgy (*Q. pubescens*) társul. A völgytalpi részeken, üdébb termőhelyen a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis*) és a gyertyán (*Carpinus betulus*) is jelentősebb borítást érhet el. A mezofil erdőkre jellemző fa- és cserjefajok közül előfordul még az mezei és tatárjuhar (*Acer campestre*, *A. tataricum*), madárcezesnyé (*Cerasus avium*), mezei szil (*Ulmus minor*), vörösgyűrű- és húsos som (*Cornus sanguinea*, *C. mas*), két- és egybibés galagonya (*Crataegus laevigata*, *C. monogyna*), csikos és bibircses kecskerágó (*Euonymus europaeus*, *E. verrucosus*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), és fekete bodza (*Sambucus nigra*). A lágyszárú fajok között fűfélék a széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*) és tavaszi aszpektusban az odvas keltike (*Corydalis cava*). Lágyszárú-szintje elsősorban mezofil erdei fajokból szerveződik (illatos ibolya – *Viola odorata*, erdei kakicsvirág – *Mycelis muralis*, fekete lednek – *Lathyrus niger*, turbánliliom – *Lilium martagon*, erdei tisztessű – *Stachys sylvatica*, stb.)

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: Az élőhelyfoltok természetessége átlagos, „3”-as besorolású a Seregélyes-féle természetességi skálán. Egyszerre jellemzi a lösz-tölgyes karakterfajok hiánya, illetve az inváziós fajok alacsony foka (elsősorban akác jelentkezik a területen).

Élőhely veszélyeztetettsége: Egy erdőben igen ritka kistájban a megmaradt erdőfoltok fokozott veszélynek vannak kitéve (elsősorban erdőgazdálkodás, illetve inváziós fajok térnyerése folytán). Az erdőssztyepp erdőtársulások hazánk legkritikább és egyben legveszélyeztetettebb élőhelyeinek tekinthetők.

Veszélyeztető tényezők: Az illegális fakitermelésekkel „megnyitott” erdőfoltokban és a szegélyekben honos cserjések (elsősorban kőköny, szederfélék, ill. fekete bodza) illetve akácok hatolhatnak be, melyek a természetes

állapotok leromlásához vezethetnek (I01, B02.04).

Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Élőhely kódja:

6510 / Á-NÉR: D34

Élőhely előfordulásai a területen:

Meghatározó kiterjedésű élőhelytípus a tervezési területen. A Bujáki-patak bal partján végighúzódó, kaszálóként hasznosított gyeptérre ide sorolandó. A jobb parton, már erősen záródó, cserjésedő mocsárréteket találunk (melyek viszont üdőbb megjelenésűek, több higrofil fajt is tartalmaznak).

Élőhely területi aránya:

21,3% (a 2013. évi élőhelyterképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

10,7 ha (a 2013. évi élőhelyterképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

A Bujáki-patakot kísérő higrofil-mezofil rétek, melyek vagy kezeletlenek vagy pedig kaszálóként hasznosítanak. A szárazodó, balparti kaszáló némileg szárazabb, több ponton macskahere (*Phlomis tuberosa*) sarjtelepekkel. Egyes mocsárréti karakterfajok relatíve gyakoriak, helyenként tömeges megjelenésűek, pl. réti iszalag (*Clematis integrifolia*) és hosszúlevelű veronika (*Veronica longifolia*), fénylő borkóró (*Thalictrum lucidum*), szürke aszat (*Cirsium canum*) és északi galaj (*Galium boreale*). Ritka színezőelemként jelentkezik a réti őszirózsa (*Aster sedifolius*). A balparti részen igen erős cserjésedési folyamat indult be, melynek révén a mocsárrétek élettere folyamatosan szűkül. Ezen mocsárrétek ritka, védett karakterfaja a keleti békakorsó (*Sium sisarum*), melynek erős állománya található a területen. A kaszálás megszűnésével sok fátlan állomány alakult át magassásossá (B5), nádassá (B1a) és cserjéssé (P2b).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok természetessége „közepes” besorolású a Seregélyes-féle természetességi skálán (TDO=3). Az inváziós terheltség még relatíve alacsony, elsősorban a patak irányából erősödik, pl. vadcsicsóka fajok (*Helianthus tuberosus* agg.), kanadai aranyveszsző (*Solidago canadensis*), míg a szárazabb termőhelyek felől – elsősorban a patak balparti részén – a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) előretörése várható.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Közepesen veszélyeztetett élőhelytípus a tervezési területen, de fennmaradásának feltétele a fenntartó kezelés (kaszálás). A szukcesszió révén állományaik cserjésednek, erdősülnek (elsősorban a patak jobbpartján).

Veszélyeztető tényezők:

A területet elsősorban a természetes szukcesszióból következő záródás veszélyezteti (K02.01), amely a kezelések megszüntével függ össze (A02, A03.03). Ennek üteme a légifutók tanulsága alapján igen gyors, pár évtizedbe is mérhető. A kaszálókon felmerülő inváziós fajok (vadcsicsóka, kanadai aranyveszsző), a nád és a siskanád-típpan általános leromláshoz vezethet (I01, I02). A patak hidrológiai viszonyainak a megváltozása (szárazodás) is a leromlás felé mutat (J02.05, K01.03). A tervezési területen leginkább a vaddisznó jelenléte alakítja át a természetes élőhelyeket. A kitért, erősen bolygatott gyepterületeken a gyomfajok előretörése tapasztalható (K04.05)

Nem jelölő közösségi jelentőségű értékek javasolt élőhelytípus:

Síksági pannon löszgyepek

Élőhely kódja:

6250 / Á-NÉR: H5a

Élőhely előfordulásai a területen:

A térképezési terület dél-nyugati részén egy foltban előforduló élőhelytípus. Közvetlenül szántóterülettel, illetve mocsárréttel érintkezik, utóbbtól nem éles vonallal válik el, a sztyeppfajok még a mocsárrétek felé is beszivárognak és a löszgyeppfolton is több mezofil kaszálórégi faj is megtalálható.

Élőhely területi aránya:

2,1% (2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

0,6 ha (2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

Fajkészlete átlagosnak tekinthető, a löszgyep karakterfajok közül nagy egyedszámban fordul elő a macskahere (*Phlomis tuberosa*), a nyúlánk sárma (*Ornithogalum brevistylum*), a réti legyezőfű (*Filipendula vulgaris*), a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), zsálya-fajok (*Salvia nemorosa*, *S. pratensis*) és a tömeges budai imola (*Centaurea scabiosa* subsp. *sadleriana*). Jellemző színezőeleme az olasz harangvirág (*Campanula bononiensis*), a hólyagos csüdfű (*Astragalus cicer*) és a változó gurgolya (*Seseli varium*). Gyepalkotó a barázdált csenkesz (*Festuca rupicola*), az árvarozsnok (*Bromus inermis*), a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), de a szegélyesedés révén mezofil fűfajok dominanciája is jellemző, pl. franciaperje (*Arrhenatherum elatius*), ill. csomós ebír (*Dactylis glomerata*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok természetessége átlagos, „3”-as besorolású a Seregélyes-féle természetességi skálán.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Országos szinten is veszélyeztetett élőhelytípus, a tervezési területen előforduló állomány már a hegylábperemi altípusba tartozik, de karakterfajok alapján jól besorolható. Kezelés hiányában fokozottabban jelentkezhet a szegélyesedés (pl. magaskórós növényzet megerősödése), a cserjésedés (elsősorban kökénnyel) illetve az érintkező szántó felől érkező negatív hatások (beszántás, szegélyesedés gyomnövényekkel, vegyszer-bemosódás, stb.). A kezelés (kaszálás) hiányában erőteljes szegélyesedés, gyomosodás indul meg, mely az élőhely leromlásához vezethet. Pár évente elvégzett tisztító kaszálással az élőhely kis foltméret ellenére is fenntartható.

Veszélyeztető tényezők:

Az élőhelyfolt kis kiterjedése és táji környezetéből érkező potenciális negatív hatások a legjelentősebb tényezők, melyeket értékelnünk szükséges. A kaszálás felhagyásával (A02) szegélyesedés, gyomosodás indul be (K02.01), melynek következtében inváziós fajok is megtelepednek (I01).

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfaj

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II., IV.	Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>)	C

Közösségi jelentőségű jelölő növényfaj:

Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj jelenleg relatíve kis kiterjedésben fordul elő a tervezési terület északnyugati felében (a Buják 0108 hrsz.-ú út részsíjében több sztyeprétfaj társaságában, pl. tavaszi hérics /*Adonis vernalis*/). A faj itteni populációja cca. 0,32 hektáros területet foglal el.

Állománymagyság (jelöléskor):

400 (minimum) – 4.000 (maximum) tő

Állománymagyság (tervkészítéskor):

600 tő

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az aktuális felmérés releváns egyedszám-változásra nem utal.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj a dűlőút részsíje felől maximum 15–20 méterre hatol be az érintkező erdőállományba, lévén fényigényes. Az erdőszegély záródásával, cserjésedésével a faj élettere tovább szűkül.

Veszélyeztető tényezők:

Elsősorban természetes szukcessziós folyamatok hatnak kedvezőtlenül a fajra, a becserjésedéssel, beerdősüléssel állománya csökkenhet (K02.01). A cserjésedő száraz gyepekben a faj akár évtizedekig is lappanghat, ekkor tölevélrózsát fejleszt csak, a virágzás elmarad.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II., IV.	magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>)	C
II., IV.	sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>)	D
II., IV.	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	D
II.	nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	D
II.	vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>)	D
II., IV.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	D értékkel felvételre javasolt

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II., IV.	vidra (<i>Lutra lutra</i>)	D
II., IV.	magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>)	D értékkel felvételre javasolt
II.	skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	D értékkel felvételre javasolt
II., IV.	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	D értékkel felvételre javasolt

Közösségi jelentőségű jelölő állatfaj:

magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a terület erdőssztyepp tölgyesében és (potenciálisan) telepített cseres-tölgyesében fordul elő, ismert és potenciális élőhelyei megközelítőleg 15 hektárt tesznek ki.

Állomány nagyság (jelöléskor):

500 egyed (minimum / maximum)

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

500 egyed (minimum / maximum)

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az aktuális felmérés releváns egyedszám-változásra nem utal.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj elsősorban élőhelyének izolált jellege és az erdőgazdálkodási tevékenységtől való sérülékenysége miatt, nagymértékben veszélyeztetett a területen.

Veszélyeztető tényezők:

Legfőbb veszélyeztető tényezője az erdőgazdálkodás (B02). A vágásos üzemmódban történő kezelés az élőhelyét adó erdőállományok élőhelyi értékét nagymértékben ronthatja a faj számára. A vágásterületek nagy mérete, illetve a csertölgy erdőgazdálkodási célú visszaszorítása tovább növelheti a negatív hatást. Élőhelyei közvetlenül nagyüzemi módszerekkel művelt szántóföldekkel érintkeznek, ami szennyeződésük lehetőségét (pl. növényvédő szer elsodródással) nagymértékben megnöveli (A07).

Közösségi jelentőségű nem jelölő állatfajok:

sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a terület töviskes cserjéseiben (cserjésedő gyepek és erdőszegélyek) került elő, évenként erősen fluktuáló, de mindig kis

	egyedszámban.
Állománynagyság (jelöléskor):	50 egyed (minimum / maximum)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50 egyed (minimum / maximum) 2013-ban hernyófészkek-keresés módszerrel nem sikerült kimutatni a faj jelenlétét. A Natura 2000 adatlapon (SDF) jelzett állománymérettel a faj fluktuáló állománya előfordul a tervezési területen.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Erősen fluktuáló állományának változási trendjeit, a jelenlegi ismereteink alapján nem lehet megállapítani.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj közepesen veszélyeztetett a területen. Élőhelyeinek veszélyeztetettsége és kis állománymérete növeli, jó kolonizációs képessége csökkenti a sérülékenységét.
Veszélyeztető tényezők:	Az erdőszegély-cserjések felszámolása (A10.01), a gyepek kezelésének teljes cserjementességre törekvő módszerei, valamint a cserjések természetes beerdősülése (K02.01).
<u>nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)</u>	
Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a terület kaszálórétjein általánosan elterjedt, de nagy évenkénti egyedszám-ingadozást mutat.
Állománynagyság (jelöléskor):	50 egyed (minimum / maximum)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50 egyed (minimum / maximum) 2013-ban mindössze 2 példányt sikerült megfigyelni a területen. Ebben az évben az érintett tájegységben (Cserhátvidék) mindenképp rendkívül kis egyedszámokban repült vagy nem repült a faj. A megadott állományméret változtatása nem indokolt.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományát jelenleg állandónak és nagymértékben fluktuálónak tekinthetjük. Az egyedszám fluktuációját feltehetően nem a terület adottságai, hanem az időjárási tényezők okozzák.
Faj veszélyeztetettsége:	A fajt a kaszálórétek felszántása, kezeletlensége, inváziós fajok terjedése veszélyezteti. Általános elterjedtsége, jó kolonizáló képessége csökkenti helyi állományának veszélyeztetettségét.
Veszélyeztető tényezők:	A kaszálórétek beszántása (A02), a kaszálás elmaradása következtében fellépő nádasodás, gyomosodás (inváziós fajokkal is), cserjésedés (A03.03, I01, K02.01).

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj főként a tervezési terület erdőössztyepp-tölgyesében elterjedt, de előfordul az ültetett csertölgy állományban, valamint a kisebb füzes foltokban is.
Állománynagyság (jelöléskor):	100 egyed (minimum / maximum)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	100 egyed (minimum / maximum) 2013-ban 26 adult példányt sikerült megtalálni az erdőössztyepp-tölgyesben. A faj monitorozási nehézségei miatt ez a szám legalább a jelöléskor megadott állományméretet mutathat.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A faj állománya stabil a területen, állományváltozás nem adható meg.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj közepes mértékben veszélyeztetett a területen, védelmi helyzete elsősorban az erdőgazdálkodási tevékenység alakulásától függ.
Veszélyeztető tényezők:	Legfőbb veszélyeztető tényezője az erdőgazdálkodás (B02). A vágásos üzemmódban történő kezelés az élőhelyét adó erdőállományok élőhelyi értékét nagymértékben ronthatja a faj számára. A vágásterületek nagy mérete, az egészségügyi termelések (beteg és holt fák eltávolítása), valamint az engedély nélküli fakitermelések tovább növelhetik a negatív hatást.

vágó csík (*Cobitis taenia*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj állandó állománya él a Bujáki-patakban, melynek egyedei a tervezési területhez tartozó szakaszon is megtalálhatók.
Állománynagyság (jelöléskor):	30 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	-
Állomány változásának tendenciái és okai:	A Bujáki-patak állományának nagysága az utóbbi három évtizedben jelentősen csökkent. A jelölés óta eltelt időszakban állományváltozásáról nincsenek információink. Az adatokat nehezen lehet allokálni a patak érintett cca. 1600 méteres szakaszára.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetett a tervezési területen.

Veszélyeztető tényezők:

Több évtizedes távlatban a Bujáki-patak szabályozása, a patak vízhozamának csökkenése, a vízminőség romlása és a Palotási-víztározó megépülése okozhatta az állomány csökkenését (H01.03, H01.05, J02.05.04). Jelenleg hasonló tényezők veszélyeztetik az állomány fennmaradását, így további szárazodás (K01.03), vízügyi beavatkozások (J02.10), szennyvíztisztító létesítése (tisztított szennyvíz koncentrált bevezetése; H01.03)), a patak hosszirányú átjárhatóságát akadályozó létesítmények építése és idegenhonos halfajok terjedése (I01).

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

Jelenleg a terület adottságai állandó, önfenntartó állomány kialakulását nem teszik lehetővé. Az időszakosan megtelepedő egyedek szaporodási lehetőségeit az évjáráttól függően kialakuló/megmaradó időszakos vizek biztosíthatják.

Állomány nagyság (jelölés):

P (present)

Állomány nagyság (tervkészítés):

2013-ban 2 adult példány jelenlétét sikerült kimutatni a tervezési terület egyik időszakos vízállásában. Sikeres szaporodása nem bizonyosodott be.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Állománya nagyon kis egyedszámú, nem minden évben észlelhető a tervezési területen a faj. A fluktuációt az adott év csapadékviszonyai, valamint a Bujáki-patak völgyében élő állomány populációdinamikai folyamatai okozhatják.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj Bujáki-patak völgyében élő állománya veszélyeztetett, így a tervezési terület részállományát is annak kell tekintenünk.

Veszélyeztető tényezők:

Évtizedes távlatban a Bujáki-patak szabályozása, árterületének kiszáradása és szántóföldi művelésbe vétele csökkentette állományát a jelenlegi szintre. Aktuálisan a vizes élőhelyek korai kiszáradása (K01.03), valamint a vízügyi beavatkozások (J02.04.02) és a gyepterületek beszántása (A02) veszélyeztetik.

vidra (*Lutra lutra*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj állandó jelleggel jelen van a Bujáki-patakban, egyedeinek életnyomai a tervezési területre tartozó szakaszon is rendszeresen megtalálhatók.

Állomány nagyság (jelölés):

2 egyed

Állomány nagyság (tervkészítéskor):	2 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az aktuális felmérés releváns egyedszám-változásra nem utal.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj a tervezési területen veszélyeztetett, elsősorban a patak halállományának veszélyeztetettsége folytán.
Veszélyeztető tényezők:	Jelenleg (részben a táplálékbázist jelentő halállományon keresztül) a szárazodás (K01.03), vízügyi beavatkozások (J02.01, J02.10), szennyvíztisztító létesítése (tisztított szennyvíz koncentrált bevezetése; H01.03), a patak hosszirányú átjárhatóságát akadályozó létesítmények építése és idegenhonos halfajok terjedése (I01) veszélyeztetik az állomány fennmaradását. További veszélyt a közúti gázolás (D01.02) és (főként a településeket érintő patakszakaszokon) a házi kutyák jelentenek a vidrára. Az érintett közúti híd kialakítása jelenleg vidra számára kedvező.

Nem jelölő közösségi jelentőségű értéknek javasolt állatfajok:

magyar tarsza (*Isophya costata*)

Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a terület egyik cserjésedő kaszálórétjéről került elő 2009-ben. Potenciális élőhelyei (kaszálórétek) mintegy 10,7 hektáron található meg a tervezési területen.
Állomány nagyság (jelöléskor):	– (nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	2009-ben 1 hím példány került elő, 2013-ban nem sikerült észlelni a fajt a tervezési területen. Ebben az évben az érintett tájegységben (Cserhátvidék) ismert további lelőhelyein sem sikerült kimutatni a fajt.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozásának tendenciáit a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet megállapítani.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj tervezési területre vonatkozó védelmi helyzete az itteni kis állományt magába foglaló populáció védelmi helyzetének függvénye. Ezt a populációt veszélyeztetettnek tekinthetjük.
Veszélyeztető tényezők:	A legfontosabb veszélyeztető tényezőnek a kaszálórétek beszántása (A02.03), a kaszálás elmaradása (A03.03) következtében fellépő nádasodás, gyomosodás (inváziós fajokkal is) és a cserjésedés jelentkezik (I01, K02.01).

skarláttbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a tervezési terület erdőssztyepp-tölgyesében, valamint törékeny fűz ligeterdő fragmentumban került elő, mezei juhar (<i>Acer campestre</i>) és törékeny fűz (<i>Salix fragilis</i>) fafajok holt példányaiból.
Állománynagyság (jelöléskor):	– (nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	2013-ban 8 lárvát és 1 vedlési maradványt sikerült megtalálni. A faj monitorozási nehézségei miatt pontosabb állományméret nem adható meg.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozást a rendelkezésünkre álló információk alapján nem lehet megállapítani.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj közepes mértékben veszélyeztetett a területen, védelmi helyzete elsősorban az erdőgazdálkodási tevékenység alakulásától függ.
Veszélyeztető tényezők:	Legfőbb veszélyeztető tényezője az erdőgazdálkodás (B02). A vágásos üzemmódban történő kezelés az élőhelyét adó erdőállományok élőhelyi értékét nagymértékben ronthatja a faj számára. A vágásterületek nagy mérete, az egészségügyi termelések (beteg és holt fák eltávolítása), valamint az engedély nélküli fakitermelések tovább növelhetik a negatív hatást.

dunai tarajosgőte (*Triturus dobrogicus*)

Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	Jelenleg a terület adottságai állandó, önfenntartó állomány kialakulását nem teszik lehetővé. Az időszakosan megtelepedő egyedek szaporodási lehetőségeit az évjáratról függően kialakuló/megmaradó időszakos vizek biztosíthatják.
Állománynagyság (jelöléskor):	– (nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	2013-ban 1 lerakott pete észlelésével sikerült kimutatni jelenlétét a tervezési terület egyik időszakos vízállásában. Sikeres szaporodását a víztest kiszáradása megakadályozta.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állománya nagyon kis egyedszámú, nem minden évben észlelhető a tervezési területen a faj. Állományváltozásának tendenciáit a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet megállapítani.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj Bujáki-patak völgyében élő állománya veszélyeztetett, így a tervezési terület részállományát is annak kell tekintenünk.

Veszélyeztető tényezők:

Évtizedes távlatban a Bujáki-patak szabályozása, árterületének kiszáradása, kis állóvizek feltöltése és szántóföldi művelésbe vétele csökkentette állományát a jelenlegi szintre (A02). Aktuálisan a vizes élőhelyek korai kiszáradása (K01.03), valamint a vízügyi beavatkozások és a gyepterületek beszántása veszélyeztetik.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
tavaszi hérics	<i>Adonis vernalis</i>	V	Száraz gyepi maradvány, a Cserhátalja kistájban már csak a Hényeli-erdőhöz hasonló kisebb maradvány élőhelyeken maradhatott fenn. Stabil állománya él a területen.
turbánliliom	<i>Lilium martagon</i>	V	A zárt lösztölgyes üdébb állományrészeihez kötődik, már közel völgytalpi helyzetben. Regionálisan a hegy-lábperemen már ritka előfordulásának tekinthető.
gumós macskahere	<i>Phlomis tuberosa</i>	V	Löszpusztai indikátor faj. A Cserhátalja kistájban mezsgyéken, cserjésekben, üde rétek szegélyében még nem ritka. A tervezési területen mind a löszgyepfoltban, mind pedig a Bujáki-patak bal parti mocsárrétjeinek magasabb hátain gyakori előfordulású.
keleti békakorsó	<i>Sium sisarum</i>	V	Országosan ritka, üde, mezofil élőhelyekhez köthető ernyősvirágzatú növény. Jelenlegi ismereteink szerint az Északi-középhegység egyik legerősebb állománya él a tervezési területen (több száz töves stabil állomány).
kis pávaszem	<i>Eudia pavonia</i>	V	A terület cserjéseinek értékes faja.
farkasalmalepke	<i>Zerynthia polyxena</i>	V	Stabil állománya él a tervezési terület mocsárrétjein, erdőszegélyeiben, zavart növényzetű foltjain.
haris	<i>Crex crex</i>	FV	Nemzetközi jelentőségű, fokozottan védett faj. Nem minden évben, de már több alkalommal észlelték egy revírfoglaló hím jelenlétét a tervezési területen.
karvalyposzáta	<i>Sylvia nisoria</i>	V	A terület cserjéseiben több pár fészkel.
tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	V	A terület cserjéseiben több pár fészkel.

1.3. Területhasználat

A tervezési terület érintett földrészelei az alábbiak (a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet alapján):

Buják: 091/3, 091/6, 091/7, 091/8, 091/15, 091/16, 091/17, 091/18, 091/19, 093, 094/8, 094/9, 094/11, 094/12, 094/20, 094/21, 094/22, 094/23, 094/24, 094/25, 094/26, 094/27, 094/28, 094/29, 094/30, 094/31, 094/32, 0107/5, 0108, 0109.

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A kataszteri nyilvántartás alapján a művelési ágak között a gyepek (rét és legelő, összesen 72%) dominálnak, elsősorban a „4-es” termékenységű üdébb rétek („kaszálók” révén. Az erdő művelési ágú területek kisebb kiterjedésűek, de a kijelölés szempontjából fontos élőhelynek tekinthetők (össz. 10,5 ha – 21%). Relatív magas a kivett művelési ágban szereplő földrészletek aránya (összesen 7,2%), melyben mind természetes (Bujáki-patak), mind mesterséges képződmények (út, árok, temető) megtalálhatók. Szántó művelési ágban szereplő ingatlanok a tervezési területen nem találhatóak.

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
gyep (rét / legelő)	10,53	21,0
erdő	36,08	71,9
kivett (patak, út, közút, árok, vízmosás, tanya)	3,60	7,2
össz.	50,21	100

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A Bujáki-patak (Buják 093 hrsz) kivételével a területen a magántulajdon dominál (összesen közel 15 magánszemély érintett). Az ingatlanok egy részére 1/1 tulajdon a jellemző, azonban a kárpótlást követően több részaránytulajdonban lévő ingatlan is kialakult (pl. Buják 094/11, 23, 24, 25). A Buják 091/19 földrészleten osztatlan közös tulajdon található.

A patak tulajdonosa a bujáki önkormányzat. Állami tulajdon nem található a területen.

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1 Mezőgazdaság

A területen a rétművelés dominál, a Bujáki-patak mentén a völgytalpi részeken a kaszálók találhatóak, melyek hasznosításának intenzitása sokat változott az elmúlt évtizedekben. A rendszerváltozást követően a területek a kárpótlás során magántulajdonba kerültek, így az egyes földrészletek hasznosítása is eltérő lett. A Bujáki-patak bal partján a kaszálókat rendszeresen hasznosítják, míg a mélyebb fekvésű jobb parton jóval több az elmocsarasodott, elnádásodott terület, melynek hasznosítása eseti. Ezen a területrészen jellemző a töviskes cserjések (elsősorban kökény, galagonya) térhódítása is, mely természetvédelmi szempontból sem kedvező.

Bár a tervezési területen – az ingatlannyilvántartási adatok alapján – szántóterület nem található, gyepterületek beszántásával kisebb szántóterületeket, illetve fiatal parlagokat találunk (a 2013-as élőhelyterképezés alapján összesen 2,06 hektár – a tervezési terület 4,1%-a).

1.3.3.2 Erdőgazdálkodás

A tervezési területen az erdőtervezett erdőterületek 10,53 hektár kiterjedésben fordulnak elő (a tervezési terület 20,98%-a). Négy erdőrészlet érintett a tervezési területen (<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/> alapján):

Település	Erdőtag / részlet	Terület (ha)	Rendeltetés	Faállománytípus	Felújítási célállomány
Buják	92 A	6,6113	talajvédelmi	cseres – egyéb lombos (CS-EL)	
Buják	110 A	2,0205	faanyagtermő	cseres (CS)	

Buják	110 B	1,1891	talajvédelmi	akác (A)	CS-EL
Buják	110 D	0,7124	faanyagtermő	cseres (CS)	

Csak a Buják 92 A erdőrészletnek van bejegyzett erdőgazdálkodója (Bodó Sándor). A tervezési területen az erdei haszonvétel jelenleg alacsony, a Buják 110 A erdőrészletben 1988-ban volt az utolsó használat. Az út és belterületi egység (Hényel-puszta) közelsége ellenére az illegális falopás mértéke nem jelentős.

1.3.3.3 Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A tervezési területen a vadgazdálkodást a 552810 számú Cserhátaljai Földtulajdonosi Vadászati Közösség (Budapest 1171, Csabamező út 15.) gyakorolja.

A vadállomány kezelését a biológiai egyensúly fenntartásának figyelembe vételével vadgazdálkodási és vadászati üzemterv szabályozza, melyek a Nógrád megyei Kormányhivatal vadászati hatóságánál érhetők el.

A vadászterület vegyes, elsősorban apróvadas, másodsorban nagyvadas jellegű, utóbbiból főleg vaddisznó, őz adják a vadászható nagyvadfajokat. A vaddisznó természetvédelmi, és a gazdálkodásra gyakorolt hatása jelentős (az erdei aljnövényzet átalakulása, nitrofitá gyomok előretörése, disznótúrások megjelenése szárazgyepekben, stb.). A völgytalp záródó, mocsaras része jó vadbúvónak tekinthető, figyelembe véve, hogy a Cserhátalja kistájban található tervezési területen a nagyüzemi szántók dominanciája jellemző.

Vadászati létesítmény egy szóró és magasles formájában a Buják 094/32 ingatlanon található.

1.3.3.4 Vízgazdálkodás

A tervezési terület egyetlen állandó vízfolyása a Bujáki-patak. A patak önkormányzati tulajdonban és kezelésben található. A patak medre erősen módosult, átalakított, fákka, bokrokkal közepesen benőtt. A jelenlegi bevágódott meder révén már a környező rétek elöntése csak esetlegesen következik be. A korábbi mederkotrások során a kitermelt földet az érintkező ingatlanokra terítették, mely miatt esetenként a szomszédos kaszálók gépi művelése korlátozottá vált az el nem egyengetett talajfelszín miatt.

A területen aktív vízgazdálkodási tevékenység nem történik. Amennyiben erre szándék mutatkozik, javasolt ezek összehangolása a természetvédelmi célokkal (Natura 2000 jelölőfajok érintettsége miatt ez különösen fontos szempont).

1.3.3.5 Turizmus

A tervezési terület alacsony turisztikai vonzerőt nyújt. A Cserhátalja kistájban a szántóföldi művelés a meghatározó (egyike hazánk legjobban felszántott kistájának!), a tervezési terület egy kis „élőhely-szigetként” jelentkezik. A tervezési területet keletről határoló közút Bujákra vezet, mely zsáktelepülésnek tekinthető. Ez már a Középső-Cserhát kistáj része, jóval tagoltabb és hagyományosabb megőrzöttségi kulturális és tájjelemekkel rendelkezik, melyek potenciálisan jóval nagyobb turisztikai vonzerővel bírnak (pl. a bujáki vár romjai, kocsányos tölgy famatuzsálemek, Egidius-forrás, Sasbérci kilátó).

1.3.3.6 Ipar

A tervezési terület táji környezetében ipari létesítmény, potenciális ipari szennyező forrás nem található.

1.3.3.7 Infrastruktúra

A tervezési terület alacsony infrastruktúrájú. A Buják 094/12 ingatlanon egy régi temető található, melyet a természetes növényzet visszahódított.

A területen futó burkolatlan utak gazdálkodást – napjainkban elsősorban mező, – és vadgazdálkodást – szolgálnak, állapotuk változó, általában száraz időben járhatóak.

A tervezési terület közvetlenül határos a 2136 számú Kisbágyon – Buják összekötő közúttal. Vezetékjogi bejegyzés több ingatlan esetén bejegyzésre került az ingatlannyilvántartásba (Matáv Rt. néven – jelenleg: Magyar Telekom).

2. Felhasznált irodalom

- Harmos Krisztián (1998): A *Phlomis tuberosa* L. állományainak természetvédelmi szempontú vizsgálata a Cserhátalján. *A Puszta* 1/15: 210-236.
- Harmos Krisztián – Schmotzer András (2010): Két új területtel bővült a Natura 2000 hálózat a BNPI működési területén. – *Zöld Horizont* 5 (1): 2.
- Kevey Balázs (2011): Zárt lösztölgyesek a Kerecsendi-erdőben. – *Bot. Közlem.* 98 (1-2): 79-116.
- Marosi Sándor – Somogyi Sándor szerk. (1990): Magyarország kistájainak katasztere I-II. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.
- Merkl Ottó – Kovács Tibor (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer VI. Bogarak. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest: 1–35.
- Tölgy Természetvédelmi Egyesület (2009): Botanikai és zoológiai felmérések a „bujáki Hényeli-erdő” javasolt különleges természetmegőrzési területen /Natura 2000/. Kutatási jelentés. Gödöllő (kézirat) 13 pp.
- Tölgy Természetvédelmi Egyesület (2009): A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus* Kiritzescu, 1903) elterjedésének felmérése Nógrád megyében. Kutatási jelentés. Gödöllő (kézirat) 22 pp.
- Tölgy Természetvédelmi Egyesület (2013): Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendelet szerinti pályázat” keretében a BNPI területén végzett, a HUBN20068 azonosítójú Bujáki Hényeli-erdő és alsó-rét területre vonatkozó kutatási jelentés. Gödöllő (kézirat).

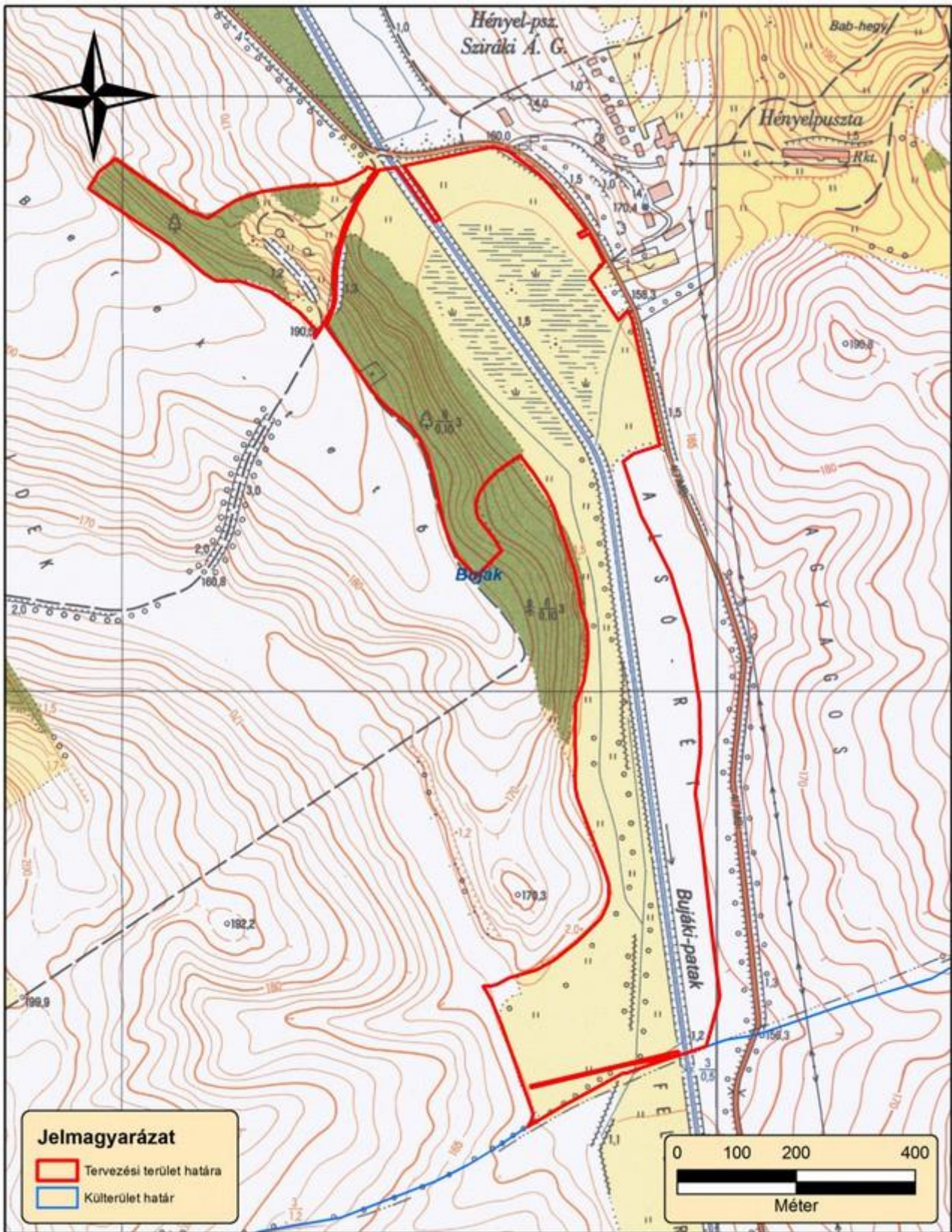
[Földművelésügyi Minisztérium \(szerk.\) \(2014\): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. Budapest \(kézirat\)](#)”.

Világháló helyek:

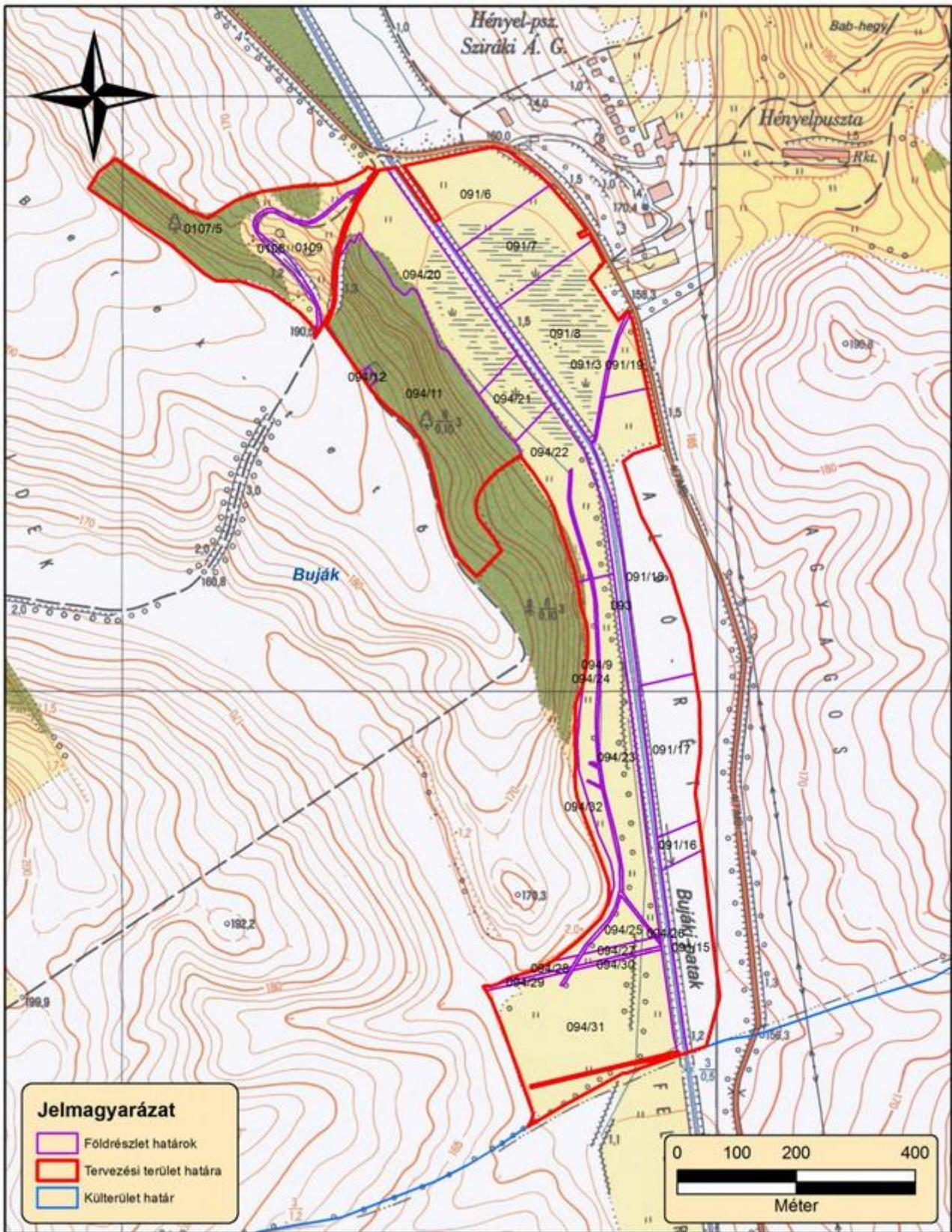
- https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd
- <http://www.utadat.hu/>
- http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf
- <http://www.vizeink.hu>
- http://www.baz.hu/content.php?cid=cont_4a1a6bf574bfd0.82242802
- http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal
- <http://natura2000.eea.europa.eu>

3. Térképek

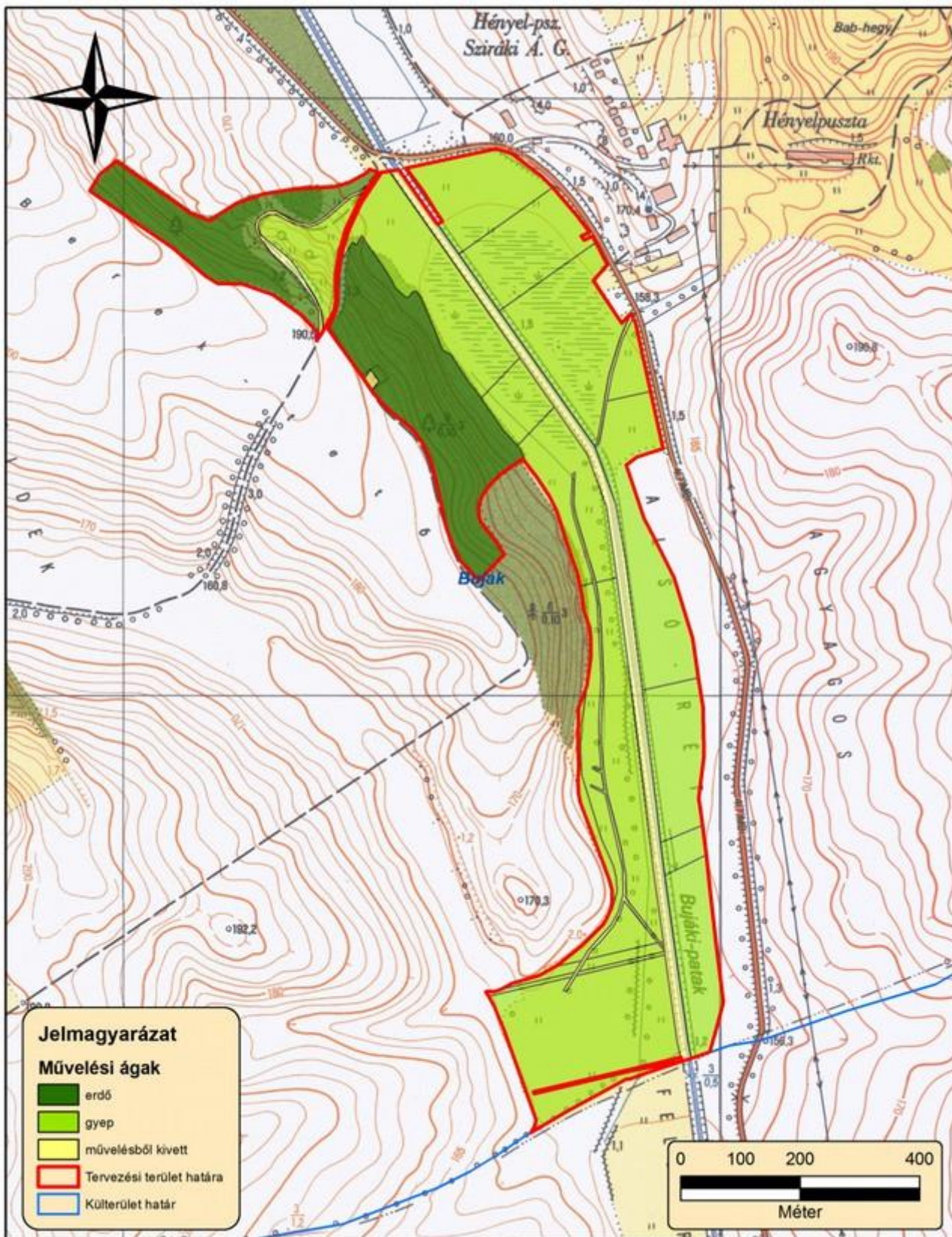
- 1) A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) A tervezési terület ingatlannyilvántartási térképe
- 3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4) A tervezési terület erdészeti térképe
- 5) Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6) A tervezési terület élőhelytérképe
- 7) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe
- 8) Községi jelentőségű növényfajok térképe I. (Janka-tarsóka)

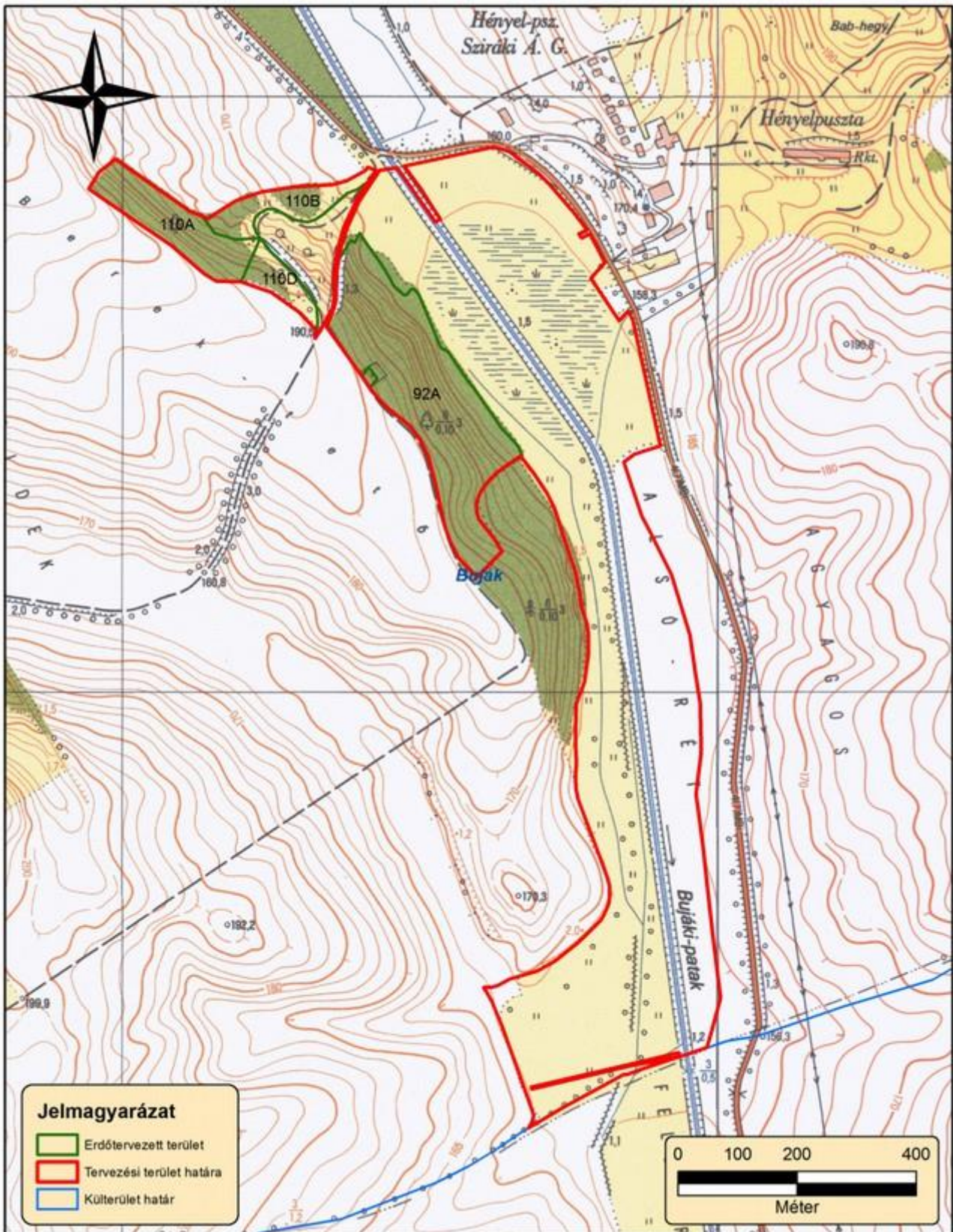
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (2014)

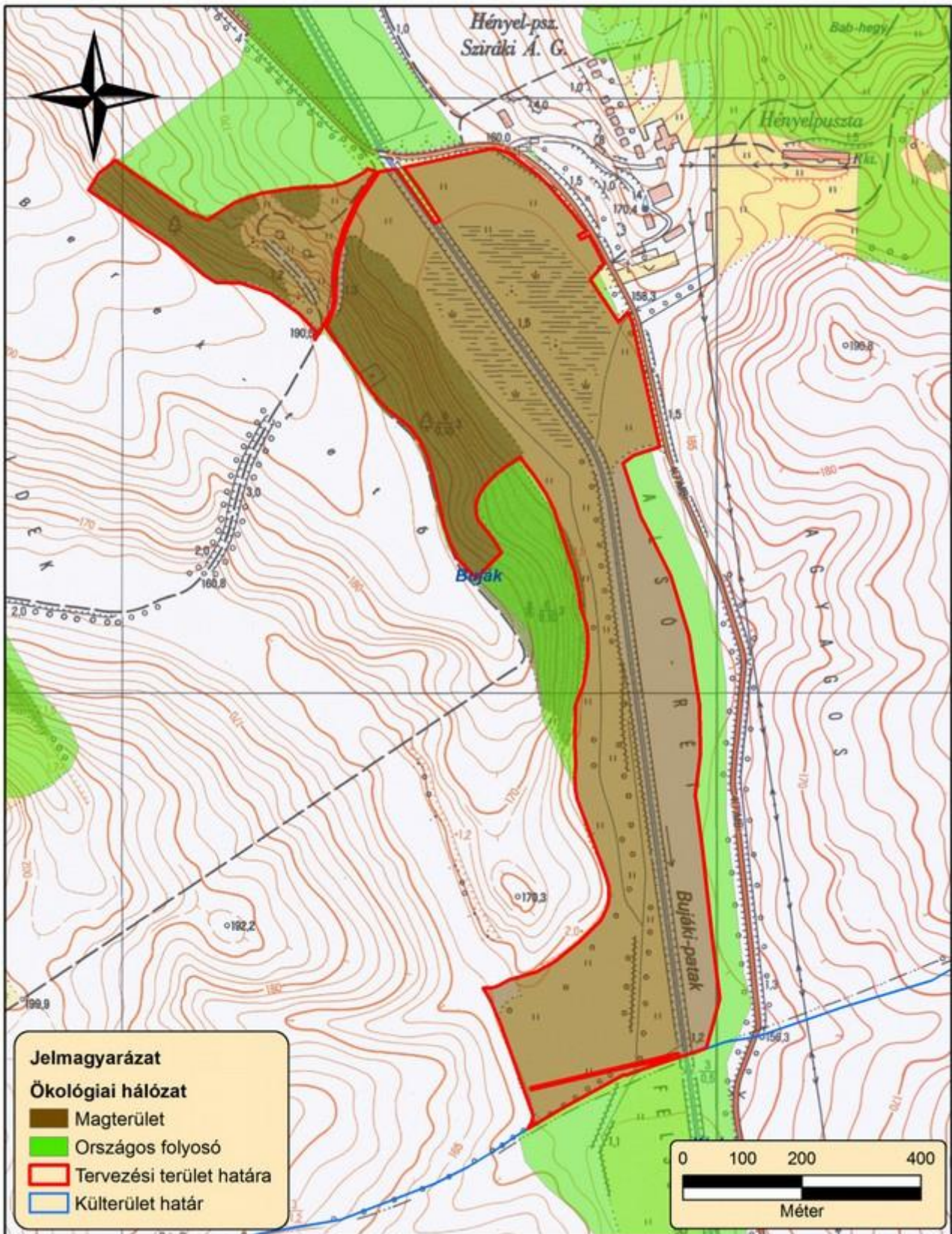
2. ábra: A tervezési terület ingatlanvilvánítási térképe (2014)

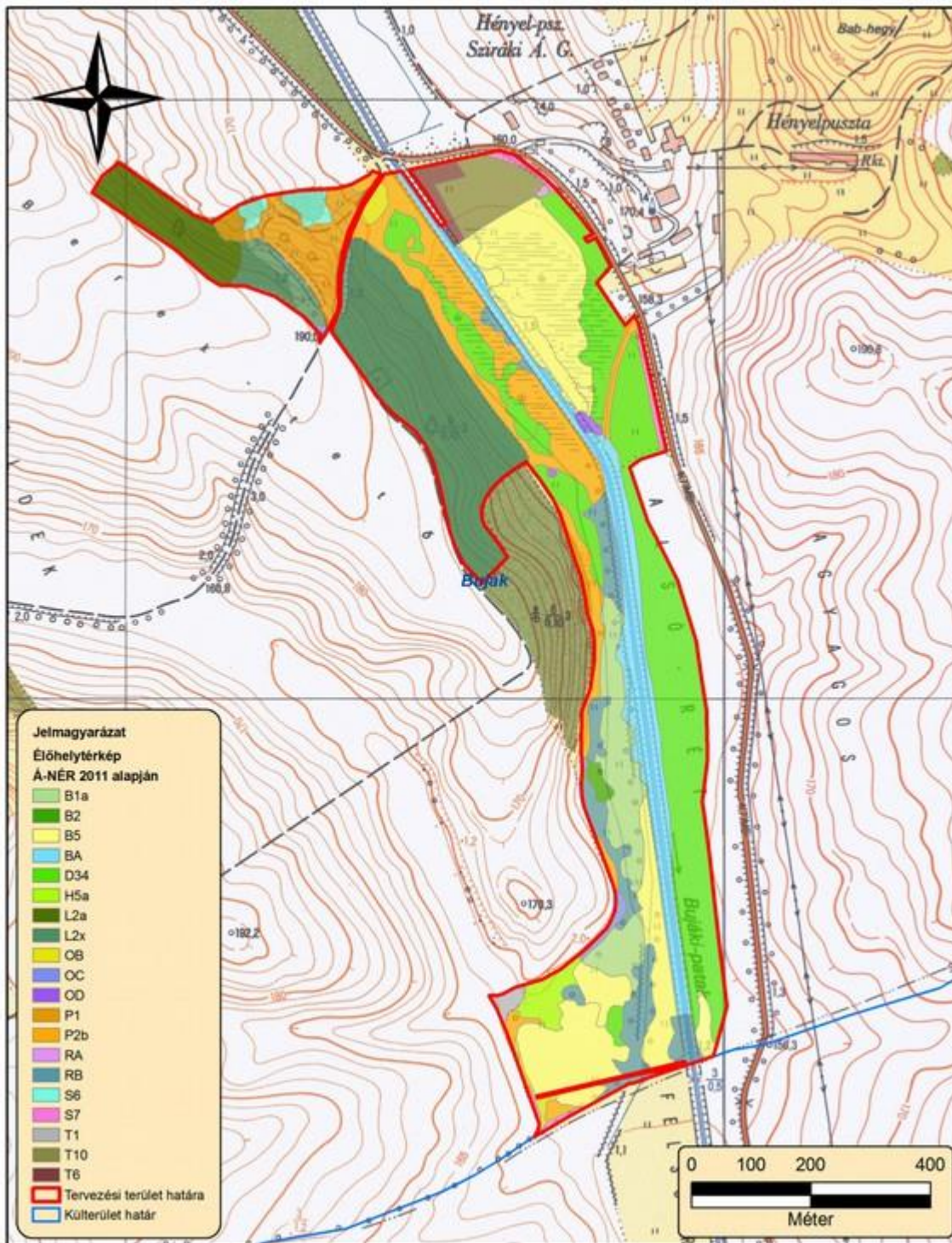
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (2014)

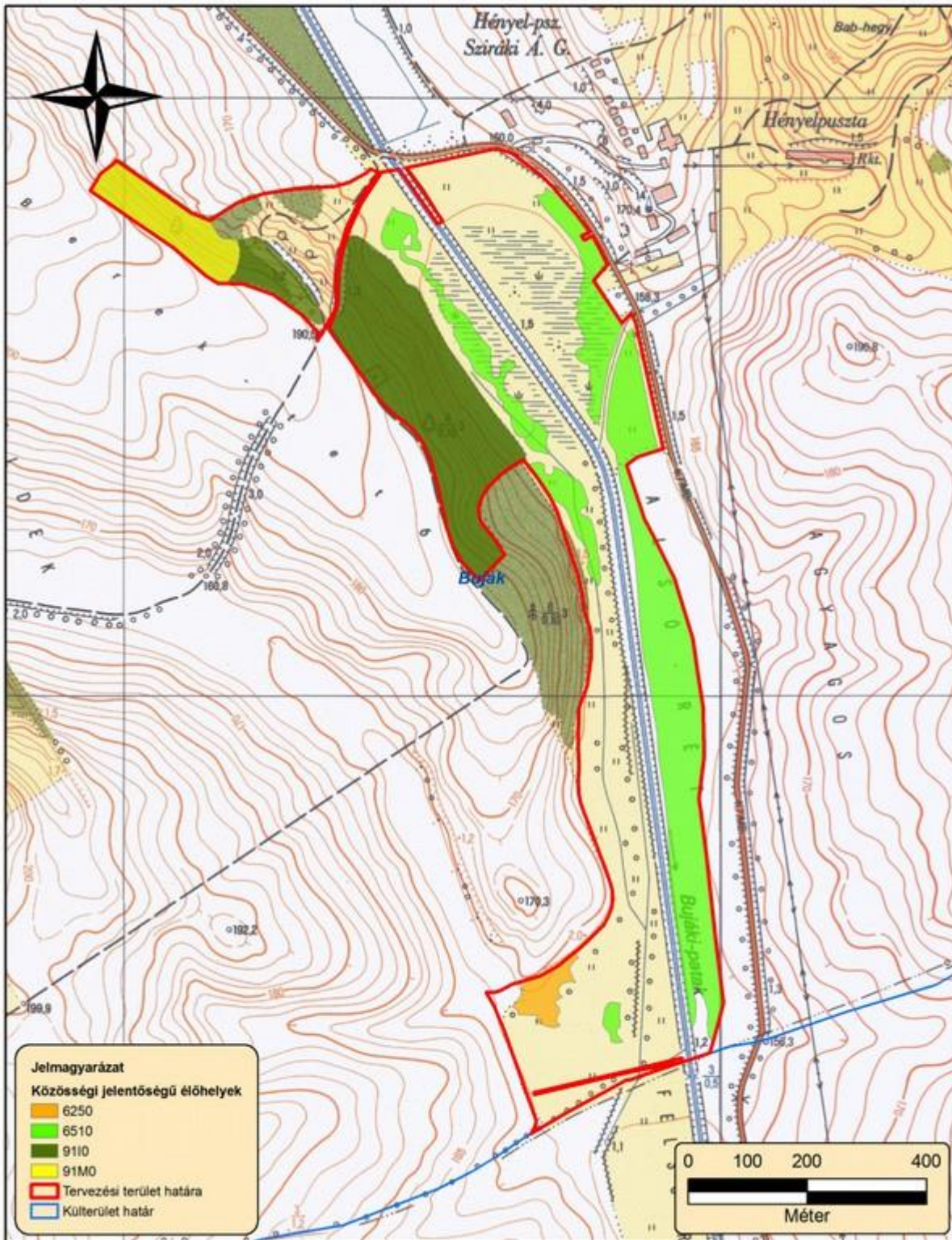
4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe (2014)

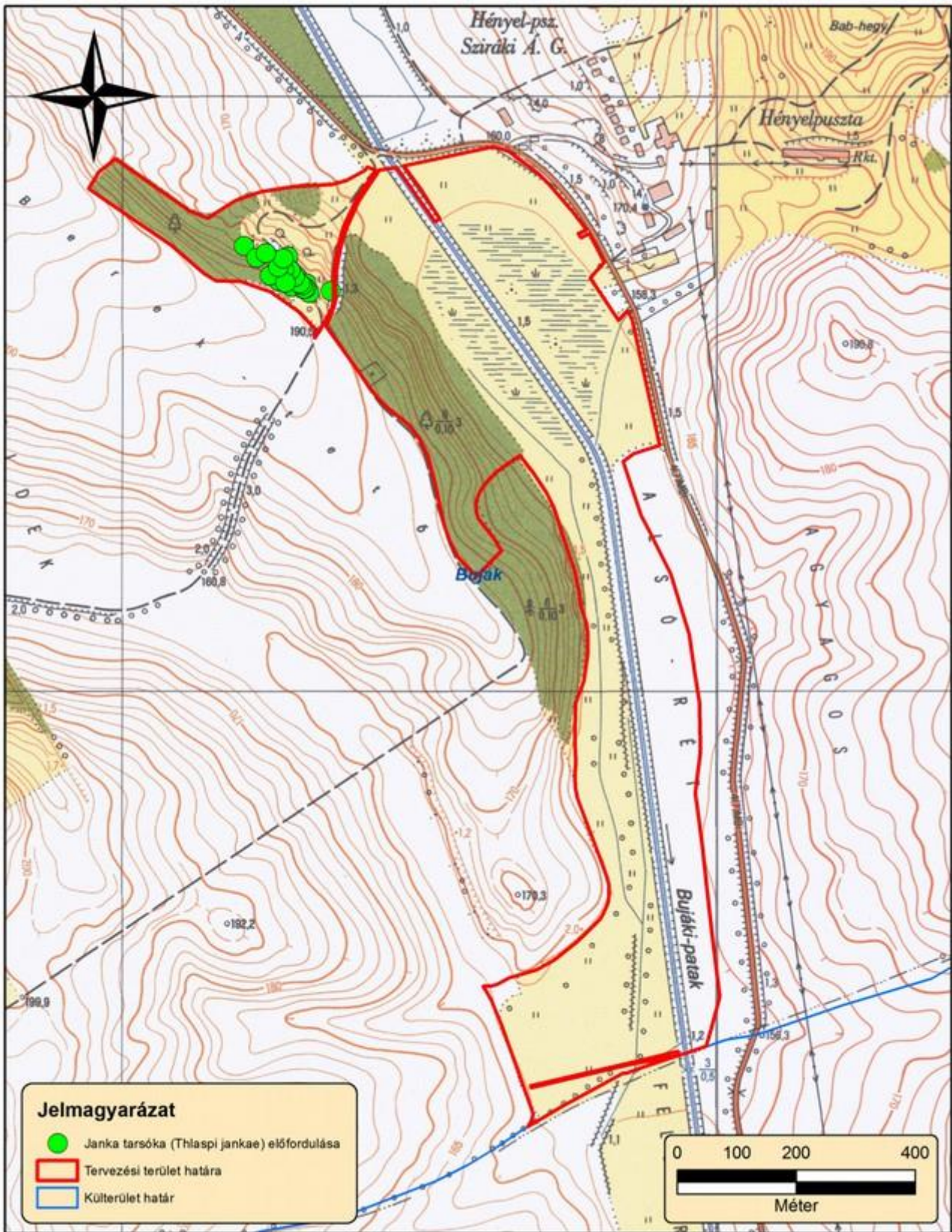
5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (2014)

6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (2014). (B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 - Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet; B5 - Nem zsombékoló magassásrétek; BA - Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál; D34 – Mocsárrétek; H5a - Lőszgyepek, kötött talajú sztyepprétek; L2x - Hegylábi zárt erdőssztyep tölgyesek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek; OD - Lágyszárú özönfajok állományai; P1 - Őshonos fajú fiatalosok; P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősavok; RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők; RC - Őshonos fajú keményfás pionír és jellegtelen erdők; S6 - Nem őshonos fajok spontán állományai; S7 - Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősavok és fasorok; T1 - Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák; T6 - Extenzív szántók; T10 - Fiatal parlag és ugar)

7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe (2014). (6250 - Siksági pannon löszgyepek; 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*); 9110 - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)); 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek)

8. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (Janka-tarsóka) (2014)

4. Fotódokumentáció

1. kép: Zárt lösztölgyes koratavaszi aspektusa

2. kép: Felnyíló lösztölgyes szegélye, tavaszi hérics előfordulásával

3. kép: Sásos mocsárrét koratavaszi aspektusa, mocsári gólyahír tömeggel

4. kép: A kaszálások hiányában a mocsárrétek záródása, cserjésedése következik be

5. kép: A mocsárréteken felverődő füzesek magas természeti értékkel bírnak

6. kép: A völgytalpból kiemelkedő löszgyepfolt

5. Vonatkozó jogszabályok

Vonatkozó jogszabályok – a teljesség igénye nélkül:

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
- A környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 33/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet
- A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet
- A természetben okozott károsodás mértékének megállapításáról, valamint a kármentesítésszabályairól szóló 91/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet
- A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervezetek kijelöléséről szóló 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet
- A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A fás szárú energetikai ültetvényekről szóló 71/2007. (IV. 14.) Korm. rendelet
- A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény
- A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet
- A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007.(X. 18.) Korm. rendelet
- A talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet
- A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 1992. május 21-i 92/43/EK tanácsi irányelv
- A vadon élő madarak védelméről szóló 2009. november 30-i 2009/147/EK tanácsi irányelv
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet
- Fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól szóló 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet
- A Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételeinek részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet
- A nem termelő mezőgazdasági beruházások támogatásáról szóló 33/2008 (III. 27.) FVM rendelet